



## GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.




GÖTEBORGS  
UNIVERSITET



LUNDS  
UNIVERSITET



UPPSALA  
UNIVERSITET



VID  
MARKNADS-STÄNDET.



NOVELL

AF


FIX SOLO.

*pseudon. f. J. Schenfeldt*



WEXIÖ.

OSCAR LINDSTRÖMS FÖRLAG.

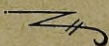


Vitt.

Sv.



VID  
MARKNADS-  
STÅNDET



NOVELL  
AF  
**FIX SOLO.**



Eftertryck förbjudes.



Wexiö 1899. Oscar Lindströms boktr.



Det var marknad vid B. järnvägstation. Ett middagståg, som nyss stannat dröjde der tjugo minuter och en del resande voro utgångna ur kupéerna. De djerfvaste vågade sig t. o. m. så pass långt ifrån perrongen att de gingo bort till marknadsplatsen för att se på folket.

Bland dessa syntes en ung dam med fördelaktigt yttre. Hennes klädsel antydde välstånd, ordning och smak, mera än svaghet för modet. Dock var den resdräkt, hon bar, icke urmodig. En fin, men enkel kapp af ljusgrå färg, låg lätt draperad öfver axlarna och nedföll, utan att fullt dölja figurens smidighet, på en svart sidenklädning, som var prydd med svart sammet. Den hvita fläthatten pryddes af endast ett blått band och en grå plym och under dess breda brätten framböljade en rikedom af bruna lockar. Damen stannade en sekund midt framför marknadsstånden och hastigt erinrande sig något, gick



hon raskt in bland dem och fram till ett, der nipper af guld och silfver såldes. Före hennes ditkomst stodo flere personer der, så att hon med en lätt rörelse måste skaffa sig plats.

Af dem hon då fick till närmaste granne var en ung karl, hvars qvicka spelande ögon genast började fixera henne. Han hade möjligen kunnadt kallas en vacker yngling, om ej hans ansigte missprydts af ett uttryck, som på samma gång röjde lättsinne och bitterhet. Hela gestalten utvisade derjemte en hög grad af förfall.

Damen bad att få se på urnycklar, emedan hon tappat bort en sådan och upptog sitt ur, hvilket var ganska dyrbart, för att pröfva om der fanns någon som passade till det. Ett annat fruntimmer hade just gått derifrån och flere, nipper som denna sett på, lågo ännu kvar på disken. Medan damen avslutade affären, hade den förut nämnde karlen sina ögon ständigt fästade på denne och guldsmeden. Deras förehafvande tycktes intressera honom mera än förklarligt var, men just då vexlingen af ett större mynt försiggick fattade han blixtnabbt några smycken, som försvunno i hans ficka, utom en ring den han behändigt som en hexmästare, transporterade i damens ficka, just i det ögonblick hon var upptagen af att räkna tillbakagiften, hvarefter han gick bort och blef stående på föga afstånd därifrån, lugnt följande damen med sina sluga blickar. Strax därpå saknades de stul-



na nipperna, en polisman tillkallades ögonblickligen och denne började mönstra de kringstående. Genast föll den illa klädde unge karlen i ögonen, men som han syntes tryggt betrakta någon eller något föremål på annat håll, förföll den misstanke hans yttre i annat fall framkallat. Då polismannen vände sig från honom hviskade han några ord till en annan karl med vidrigt utseende, men något bättre klädd, och denne gick strax fram till polisen sägande, i det han visade på den mot järnvägen skyndande damen: — Det der fruntimret fick visst för mycket med i sin ficka. Skynda efter annars går hon på tåget. — Polisen tvekade, men karlen fortsatte sin uppmaning: — Drag blott upp näsduken, så kommer väl något med, — sade han.

— Det är kanske så sannt du sjelf — svarade polismannen och granskade misstroget den angifvande — vet du hvad det kostar att anklaga? Karlen skiftade färg, men hemtade sig snart lilläggande: — min sak blir det. Gör som jag sagt, få vi se!

— Säg ni henne vid er disk — frågade polismannen guldsmeden.

— Ja hon var här och köpte en urnyckel. — Nu började folket lägga sig i saken: — Se mans efter hos den fina damen, Det är ej alltid fattigt folk som stjäls; — ropades omkring honom, men anklagaren började maka sig undan tills polismannen befalde en fjerdingsman taga vara på honom, sjelf skyndade

han att hinna upp damen, som redan hunnit perrongen.

— Ursäkta! — sade han höfligt och ställde sig i hennes väg för att först granska hennes ansigte, hvilket snarare uttryckte allt annat än oredlighet eller fruktan och kom honom att rodna af bryderi öfver den fråga han ernade framställa, men det ringde nu för tågets afgang, han måste skynda

— Var ni nyss vid ett guldsmedstånd der borta?

— Ja, hur så? — blef hennes frimodiga svar.

— Der saknas några nipper och en karl angifver att Ni . . . tog dem. Var god drag upp Er näsduk ur fickan och visa att så ej är.

— Hvilken oförskämnd beskyllning; men alltför gärna skall ni få se att här ej finnes mera än min näsduk. — Ögonblickligen drog hon upp näsduken, något föll därvid, klingande ner på marken, polismannen böjde sig ner och upptog en guldring.

— Hvad är det? — utbrast hon med förtrytelse — den är ej min, någon har smugit den i min ficka.

— Ja, det går an att skylla på — sade en karl ur hopen som följt efter från marknadsplatsen — Jo, det är fina mamseller tockna — tillade en annan, men polismannen tystade på dem så att de måste aflägsna sig. Till damen sade han i mindre höflig ton än förnt: — Kom följ mig; Det blir nödvändigt,



motstånd väcker mera uppmärksamhet. Reser Ni ensam?

— Ja, men hvad är detta?

— Kom blott, det måste så vara, eller gå förut, jag följer efter, gå genom den der bakporten och vik af till höger. — De gingo en bakväg, men det oaktadt följde dem en del folk, hånande henne på ett skoningslöst sätt. Det var just en förnöjelse för dem och det blef ett samtalsämne som utgjorde marknadens glanspunkt tyckte man.

Då damen och polismannen hunnit undan folket vände hon sig tvärt om emot sin följeslagare, en blandning af stolthet och ångest gäfvog sig luft då, hon yttrade:

— Min herre hvart för Ni mig? Tror Ni att jag stulit? — orden åtföljdes af blickar hvilka ensamt varit tillräckliga att komma polismannen att tveka, men hans svar blef kallt och kort: Gå så att vi komma längre från folket sedan vill jag svara. — Då de gått en stund framåt sade han:

— Jag hyser ännu hopp om att Ni kan vara oskyldig och skall derföre föra er i säkerhet der det ej blir alltför obehagligt, medan jag visiterar er anklagare som synes mig misstänkt. Äfven Ni måste underkasta Er något dylikt och jag skall anmoda ett fruntimmer om att verkställa den. Allt beror på hur dessa undersökningar utfaller.

Damen åhörde under tystnad dessa meddelanden, och då de i det samma hunnit fram



till ett litet envåningshus och hon anade att detta var målet för hans promenad. vände hon sig åter mot sin följeslagare och sade:  
— Tack för hvarje undseende.

Derpå inträdde de i förstugan till huset der en piga mötte dem men med allmogens vanliga skräck för kronobetjäning, åter häpen ville draga sig tillbaka, men polismannen fattade henne raskt i armen:

— Hvarför springer jungfrun? Är fru Parkman hemma?

— Ja.

— Det var bra! visa in detta fruntimmer i gästrummet,

— Det är upptaget.

— Så kom då med hit in — sade han till damen och öppnade dörren till en liten snygg matsal samt bad henne stanna der, medan han gick in att träffa stället egarinna: fru Parkman som var hans släktinge. Efter ett kort samtal med henne gingo de ut till damen som trött och nedslagen satt sig på en stol, men äfven under den förslappning harm och oro framkallat, visade en aktningssjudande hållning.

Polismannen, hvars namn var Östlind lämnade henne med en bugning och det var lätt att se huru hela tilldragelsen besvärade honom.

Fru Parkman vände sig lugnt och tämigen vänligt emot sitt ovanliga främmande och yttrade allvarligt:

— Kom hit in, fröken! Ni vet ju förut hvad som måste ske och är ni oskyldig, behöfves ingen fruktan.

Dessa sista ord väckte damen till full besinning, hon reste sig stolt, färgen återkom på hennes kinder och hennes naturs energi återvände — Ni har rätt min fru! — sade hon.

Inkommen i en sängkammare afklädde hon sig skyndsamt, undersökningen var snart verkställd och som ingenting misstänkt fanns ehuru fru Parkman gick ganska noggrant till väga, ansåg denna sig nu böra visa all den välvilja och gästvänlighet som låg i hennes lynne. Hon bad den okända taga plats i soffan för att hvila, bjöd henne kaffe och röjde på allt sätt sitt vänliga deltagande. Damen å sin sida tycktes lugnare sedan denna pröfning var öfver, ty fastän hon väl visste förut att det stulna ej var hos henne, var det likväl en tillfredsställelse att ännu en person blifvit öfvertygad derom, äfven började hon hoppas att Östlind skulle finna det saknade hos den som anklagat henne och hon således blifva fri att följa med nästa tåg.

— Det här äfventyret är mycket obehagligt — sade hon frimodigt till sin värdinna — men jag hoppas det snart är slut. Eller hvad tror ni, min fru?

— Jag hoppas, för er skull, det samma — svarade fru Parkman vänligt.

— Nipperna finnas säkert hos den som



så falskt angaf mig — fortsatte damen blickade åt fönstret i hopp om att få se Östlind återkomma och såsom hon nästan tog för afgjort, bekräfta hennes förmodan. — Det kan ej vara möjligt annat — tänkte hon.

— Det kan aldrig vara möjligt annat än att han som angaf mig är tjuften? — frågade damen och såg forskande på fru Parkman.

— Ja, så vida intet . . . fru Parkman fullbordade icke meningen. — Hvad menar Ni? Tror ni ännu att jag är tjuften? utbrast damen och en purpurflamma drog öfver hennes ansigte. — Nej icke det men . . . — Hvad då min fru? — Jag menar endast att den karlen kunde höra till något tjuftband och angifva en oskyldig för att afvända misstankar från rätte tillgriparen. — Ni förkräcker mig. — Låt oss hoppas det bästa kära fröken. Jag borde ej yttrat mina tankar sade fru Parkman afbedjande.

Nu syntes Östlind komma men han var ej ensam: Fjerdingsmannen och den nämnde karlen följde efter honom. Hvad detta senare förhållande innebar förstod icke damen, som aldrig heller anade något om polisförhör o. d. Hon var emellertid ytterst otålig och kunde med möda kufva sitt begär att springa de ankommande till mötes, så snart de hunnit fram till huset steg hon upp, en nervös frossa skakade hennes kropp och hon gick ut i yttre rummet.



— Äro de funna? sade hon, innan Östlind hunnit öfver tröskeln. — Nej olyckligtvis intet, — blef svaret. Nu bleknade hon åter och fattade fru Parkmans hand, liksom för att anropa henne om beskydd. — Här funnos de ej heller, sade denna. — Jag kan tänka det, — sade Östlind. efter en kort tystned återtog han: — Jag måste nu hålla ett litet förhör, men om moster är god stannar inne hos damen här, så kan jag möjligen undvika flere personers närvaro. — Derpå började han, enligt vanlig regel efterfråga den anklagades namn, vistelseort m. m. och fjerdingssmannen förde protokoll deröfver.

— Elise Holst, är mitt namn, — sade damen, sedan hon börjat få klart för sig att det var en laglig akt i rättvisans namn, som här måste försiggå, jag har bott i Malmö hos min morbror, borgmästare L . . . . s och är nu på flyttning till Stockholm, der jag skall bo hos en tant borgmästarinnan Faxi. Jag är förlofvad med grosshandlare Schmitter derstädes och vårt bröllopp är utsatt till nästa höst. Se, här kan ni, i min förlofningsring, se hans initialer.

Derefter blef det anklagrens tur, han måste först upprepa sin anklagelse, hvilket han gjorde under lömsk uppsyn, men på samma sätt som första gången. Sitt namn uppgaf han vara Magnus Nilsson hemma i S . . . . B . . . . socken och f. n. jernvägsarbetare vid N . . . . station etc. Då förhöret var slut och

protokollet behörigen underskrifvet, sade Elise, men icke med förskräckelse utan tycktes hon tvärtom återfått hela sin kraft, och syntes med allvar ämna bjuda motgången spetsen. — Mina vänner! — och härmed lät hon sina stora mörkblå ögon, med ett så öppet och redligt uttryck hvila ömsom på Östlind och fru Parkman att de troligen bortjagat hvarje skymt af misstankar ifall de egt några sådana förut. — Ni kunnen ej tro mig så illa huru okänd jag är för er. Jag skulle själf icke vara så misstänksam mot någon, ehuru ett visst sken ligger emot sanningen. Jag tror derföre intet att ni anser mig vara en simpel tjuf. Ack, jag har och får nipper tillräckligt! Vill ni se detta ur, som jag ärft efter min mor, det är mycket dyrbart och här i denna medaljong ser ni hennes porträtt. — Derpå visade hon fram sina ringprydda händer sägande: — Hvad skulle jag med flera ringar? Se här min mors vigselring, ni kunnen i den läsa mina föräldrars begynnelsebokstäfver: — N. H. H. A. Nej, nej! Ni tron mig så illa och det är väl knappast möjligt heller; men hjälpen mig en att bringa denne karl till reson, hvarför skulle han vilja göra mig olycklig genom denna anklagelse: Jag förstår ej bevekelsegrunden till hans handlingssätt, men dervid vände hon sig mot karlen och fixerade honom skarpt, ni ljuger det vet jag i himlens namn besvär jag er återtaga denna falska anklagelse. Ni vet icke hur mycket ni läg-



ger på ert samvete annars. Icke allenast min heder och min jordiska lycka, stå nu på spel, utan äfven min fästmans. Hans sorg skall blifva otröstlig, det vet jag och den sällhet vi hoppats att tillsammans få njuta, under vår framtid, blir sköflad, förbytt i djupaste saknad.

Men hennes ord gjorde intet intryck på mannens råa natur och då man såg att han blef obeveklig, fick han gå.

— Hvad skall nu ske — hennes stämma darrade och en blick full af skräck föll på Östlind. Skulle hon häktas, sade den.

Det vore bäst om ni telegraferade till Malmö och begärde er morbrors borgen . . . .

— Ack, ni påminner mig något annat nu: jag måste underrätta i Stockholm att de där ej vänta mig — utropade Elise smärtsamt.

— Först måste telegrammet till Malmö afgå och svar komma — sade Östlind, — sedan vi veta om, ock när ni kan få frihet att resa, blir tid att låta det andra afgå. — Nå väl, låt oss skynda! Se här min börs, se ej på någon kostnad, blott det går fort. — Hur bör telegrammet sättas upp? Att jag är misstänkt för stöld och därigenom uppehållen, det är förfärligt hvilken skandal;

— Ah nej, vi behöfva intet vara så omständiga. Jag skall skrifva telegrammet så här; Genom en oförklarlig och obehaglig händelse uppeållen här, bedes etc. — sade



Östlind tröstande, då detta var gjordt, sade Elise: — Hvad vinnes egentligen härigenom? — Först att resan kan fortsättas och för resten tid, och det är en viktig sak, ty vi skola hoppas att den rätte tjuften kan upptäckas.

— Skulle intet fröken kunna uppgöra saken med guldsmeden? — frågade fru Parkman. Östlind såg betänklig ut. — Möjligen men . . . Elise afbröt honom — Sådant kallas ju att "muta" ner saken, och det vill jag för ingen del — muta ner ett brott, som jag aldrig begått, — nej, nej! det vill jag intet. Denna sak måste redas och blifva klar för ni! Det får ej anses endast såsom en pligt mot ordningen lagen eller den bestulne, utan en djpare moralisk skyldighet mot en falskt anklagad kvinna, som själf förmår intet annat än bedja i detta afseende. För Guds skull! min herre! gör allt hvad ni kan; Spara ingen kostnad allt skall blifva ersatt, hjälp mig blott ur denna olycka, det är det största barmhertighetsverk ni kan utöfva.

— Jag lofvar att bjuda till i det yttersta, — sade Östlind.

— Ack, gör det! Jag kan förskottera hur mycket som helst till anställande af efterspaningar och utlofva en betydlig summa till den, som lämnar upplysningar, och min eviga tacksamhet skall tillhöra er, om jag blir befriad från allt sken af denna skamfläck.

— Som jag redan sagt: Jag vill göra

allt, hvad jag kan, men nu måste jag gå, Då jag i afton blir i tillfälle dertill, kommer jag åter för att få del af svaret på telegrammet. Ni måste emellertid anse er som fånge här. Ni bör ej ens sitta vid fönstret så att folket ser er. Moster håller sällskap. — Ja — sade gumman välvilligt. — Jag går till en början i borgen för henne.

Det blef dryga timmar för Elise att invänta svar på telegrammet, ty dermed dröjde längre än under vanliga förhållande är behöfligt. Hennes väninna, som såg och förstod att oron nästan öfversteg menckliga krafter, skickade hvarje halftimme bud till telegrafkontoret, men de återkommo tomhända och Elise började frukta att hennes morbror rest bort eller på annat sätt något hinder mötte. Under tiden lät hon sina tankar, minut för minut genomgå de sista stundernas tilldragelser, liksom hoppades hon finna en utgångspunkt från den afskyvärda trollring ödet smidt omkring henne, men det var fåfängt, det fanns ingen formel, som förmådde lösa henne derur och med förfäran återkom tanken till samma ohyggliga verklighet; — Du är anklagad, till hälften öfverbevisad för stöld och . . . ej nog med det, om äfven sanningen blir uppdagad, återstår likväl detta; — Hon har varit anklagad, underkastad ransakning, visitation, stått inför domstol . . . och af etthundrade menckliga individer skall kanske ej mera än en eller två finnas, som



icke utropa sin förkastelsedom, eller sitt mistroende, rynka på näsan eller åtminstone inom sig undra öfver att en verkligt hederlig ung flicka kunnat komma i detta tvetydiga läge. Och det var Elise Holst som befann sig under dessa domslut, hon som hela sitt lif varit skyddad inom en god familjs och en bildad societets hägn, hos hvilken aldrig en brottslig tanke eller ett orent begär uppstått; det visste hon med sig sjelf. Icke underligt om hon svindlade vid åsynen af bråddjupet i hvilket hon redan till en stor del blifvit kastad.

Slutligen anlände svaret från Malmö. Det innehöll den begärda borgen och derjemte uppmaning att stanna kvar emedan morbrodern ville komma till henne med första bantåg, som gick upp, för att träffa henne. Något lugnad häraf och alldeles utmattad af sinnesrörelser gick hon sedan till hvila och gaf fru Parkman i kommission meddela Östlind telegrammet samt lämna honom borgensförbindelsen,

Förtära något af den vänligt erbjudna supên var henne omöjligt, ej heller förmådde hon sofva, utan låg i ett dvalligt tillstånd med oredliga fantasier, som framlockade hemiska bilder: Än såg hon sig själf smyckad med nipper, dem hon ville slita af sig och kasta bort, men hvilka voro liksom fastvuxna vid hennes händer, hals och armar, än var hon klädd i handbojor på väg att kastas i fängelse, men det svåraste af allt var likväl att under

hvarje olika belagenhet, stod hennes fästman och såg på henne med förtviflansfulla blickar, Slutligen tyckte hon att han ropade: kom! och räckte armarne emot henne.

Denna sista villa ryckte bort sista fliken af drömmens töcken och hon återkom till verkligheten, hvilken visserligen var mindre hemsk, men ack, så långt ifrån hvad den borde och kunde varit eller hvad den var för blott ett dygn sedan. För att icke återfalla till samma pinsamma tillstånd, beslöt hon att stiga upp och gå ut i den lilla trädgård, som omgaf fru Parkmans bostad. Där satte hon sig på en torfbänk, lutade hufvudet emot den mossiga stammen af en gammal lind och grät stilla. Derefter kom åter en ängslig väntan att tåget, som medförde hennes släktinge från Malmö vore ankommet men inget persontåg anlände förrän på eftermiddagen och som hon stigit upp före solens uppgång, var ännu en evighet till dess.

Då fru Parkman först saknade sin gäst, trodde hon på rymning samt tackade Gud att det skedd förrän borgmästarens borgen anländt, då hon ansåg sig i motsatt fall hafva kommit i sticket. I första häftigheten utfor hon emot Elise på ett förhastadt sätt, beskyldde henne vara en aktris som fört dem alla bakom ljust med syndiga konster och osanningar, banade pigan för det hon ingenting hört af hennes flygt utan låtit henne komma ut, men fick ett näsvist svar under påstående att, då



frun befattade sig med sådana der "slynor" och tog deras försvar, blott för de sågo fina ut, så finge hon rätt skylla sig sjelf; hvarefter, hon repeterade en hel hop, det hon hört af marknadsfolket, samt antydde att frun nog fick förtret för sin lättrogenhet m. m,

Emellertid undersökte fru Parkman hvarje vrå i sitt lilla hem, ofvan och nedan åtföljd af pigan hvilken skadeglad och skämtsamt ständ kastade sina blickar uppåt skorstenen och lät uddhvassa infall undfalla sig mot — herrskapsfolk som alltid hålla samman --- då det gäller någon af deras "klass". Annat vore hvad man fick se, om det gällde en fattig tjenstflicka . . . Men fru Parkman hörde ej mycket på detta tal, hon började tro sig ha blifvit lurad och den föreställningen lämnade ej rum för annan förtret. Stor blef hennes glädje då hon efter sin grundliga husvisitation, i farstun mötte den saknade som börjat frysa i trädgården och dessutom ville fråga om det snart var tid att gå ner till tåget för att möta den väntande. En halftimma senare gick hon åtföljd af sin värdinna och tog plats på perrången.

Redan innan tåget stannat nickade en äldre herre från en första klassens kupé emot henne under det att oro, förundran och deltagande vixelvis målades i hans ansigte. Elise räckte honom båda sina händer, hon var ytterst blek och upprörd. Min söta vän! sade han hjärtligt, här är jag nu, hos dig, men

han gjorde ingen fråga, ty han såg att det måste vara något utomordentligt, som beherrskade henne, hvarför han under tystnad förde henne skyndsamt bort och utbrast då de hunnit en obemärkt plats — Hvad i himmelens namn har händt dig? Du ser alldeles förstörd ut, mitt barn! — Elise förmådde likväl ej genast svara, hon tryckte sig hårdt intill hans bröst, och hennes kropp skakades af håftiga snyftningar. Onkeln måste stilla sin undran medan detta utbrott af smärta gick öfver, derefter sade hon: — Låt oss gå till mitt logis, här kan komma folk. — Komna till fru Parkmans hem och i hennes gäst-rum, som nu beboddes af Elise afgaf hon en riktig berättelse öfver hvad som tilldragit sig. Borgmästare L... hörde uppmärksamt på, utan ett enda afbrott. Darpå sade han:

— Känner man ditt namn här?

— Ja, här hölls förhör af länsman Öst-lind, i närvaro af tre personer.

— Nå, ja, det var ju nödvändigt, men dessa människor kunna väl förmås till tystnad. Jag vill tala med dem såväl som guld-smeden och betala dem bra. Det är nödvändigt saken nedtystas genast, ty huru oskyldig och hederlig du är, skall dock en, om ock dunkel fläck vidlåda dig, om du nödgades uppträda offentligt såsom anklagad för... Var ej ledsen, kära barn! Jag skall nog rangera denna fatala händelse.

— Nej, onkel, utropade Elise, som med



ens återvann fattningen, så snart någon stark sträng i hennes inre anslogs.

— Hur så.

— Jag kan ej fördraga att en falsk anklagelse mutas ner, den fordrar klar sanning för att blifva klar och bestämd vederlagd. Du onkel, måste hjälpa mig på annat sätt. Likväl är jag af allt mitt hjerta tacksam för de uppoftningar du så beredvilligt erbjudit.

— Se der, sade borgmästaren och log förnöjd, här ser jag din stolthet igen, den är nog riktig, min flicka! men huru tycker du att vi böra gå till väga? Kom ihåg att du kan blifva inkallad till ransakning i ett simpelt tjuftmål, att din anklagare troligen blir ett vittne emot dig, att du kan bringas i häkte m. m. hvarigenom hela ditt anseende får minst sagt en anstrykning af brottslighet, den verlden skall se i kolsvarta färger vore du än en engel från sjelfva Gud Fader. Kom äfven ihåg att du har en fästman och en lycklig framtid den du ej bör eller kan vilja förspilla för att tillfredsställa grannlagenheten emot fordringar. Elise hade vexlat färg flera gånger under det hennes onkel talade, men hennes ansigte uttryckte en allvarlig bestämdhet då hon svarade:

— Jag inser tydligt allt hvad jag riskerar, men jag tror att min fästman skall gilla mitt beslut att önska rentvå mig inför lagen. Allmänheten skall derigenom lätt låta

öfvertyga sig. Jag hoppas dessutom på den rätte tjufvens upptäckande.

Ja väl! — sade borgmästaren, icke utan otålighet, — men om han ej blir upptäckt eller om dermed dröjer år, kanske flera år, betänk hvad obehag under tiden, och ditt giftermål kan väl knappast gå för sig innan denna vak är utagerad.

— Nej, sade Elise och hennes ögon fingo en fuktig glans, — gifta mig, hvarken kan eller vill jag förr än tjuven är funnen, och öfverbevisad och jag derigenom befriad från hvarje den ringaste misstanke. O, nej, nej! låt oss se saken i dess rätta ljus. Äfven om denna olyckliga händelse tystnades ner, och förutsatt det vore möjligt, borde jag icke binda någon vid mig, då jag visste denna sak oafgjord. Jag har mod till en öppen strid och kraft till en försakelse men deremot skulle en hemlig fruktan förstöra mig och äfven min fästman bönfaller att vårt bröllop må blifva som bestämdt varit, ikläder jag mig dock aldrig brudkronan så länge mitt rykte är bernende af människors tystlåtenhet. Blott det att den köpts för penningar, skulle komma mig att misstro deras pålitlighet och att darra inför min man . . . och ännu en sak: Den polisman, som visat mig allt möjligt undseende och hjälpsamhet, vill jag ej förolämpa med anbud af mutor för afvikande från pligtens väg. Det vore en usel tacksamhet. Har jag ej rätt?



— Du har visserligen rätt, det kan aldrig bestridas, men från hvilken sida vi se det, blef det äfven moraliskt rätt att afvärja obehagen och uppoffringarne dem du vill ålägga dig, genom de medel jag föreslagit, då du är fullkomligt eskyldig och jag fruktar för att du handlar oklokt. Det hade väl gått an om du skolat stanna qvar i den ort der du är för väl känd att blifva misskänd, men nu kommer du dit upp alldeles obekant, till blifvande slägtingar, som aldrig förr ens sett dig. Det blir alldeles för rasande mitt kära barn!

— Jag skall ej söka dem, om de ej söka mig.

— Kanske det vore aldra klokast att du reste med mig tillbaka till Malmö. De emotaga vi dig.

— Tack! men min tant väntar mig och min fästman likaså. Jag måste tala med dem, sedan få vi se. O, hvilken olycka!

— Du är således orygglig i ditt beslut, Elise! Ack, att du ej måtte få skäl ångra derpå, men hur vill du då att jag skall kunna hjälpa dig?

— Onkel har visat mig en stor godhet genom att komma hit, detta är redan mycket och ger mig styrka att bära mitt öde. Jag har bedt herr Östlind, så heter polismannen, komma hit i dag, för att samtala och rådgöra med onkel. Se der är han nu!

Resultatet af deras samtal blef att borg-

mästaren lemnade Östlind en betydlig summa penningar, för att sätta alla krafter i rörelse till tjufvens ertappande. Dessutom beslöts att utlofva belöningar åt den, som tillrättascaffade de stulna nipperna, eller lemnade upplysningar till så ansefliga belopp att man måste antaga att inga försök skulle sparas. Dessutom lofvade Östlind att äfven i händelse inga upptäckter blefvo följden af alla vidtagna åtgärder, likväl fördröja åtalet mot Elise. Med tämligt goda förhoppningar åtskiljdes de därefter.

I ett af de bästa husen vid Normalnsgatan i Stockholm, bodde borgmästarinnan Faxé. Såsom husegarinna, uthyrde hon sjelf flere lägenheter men behöll för egen del den bästa, en ganska vacker våning en trappa upp.

Samma dag som Elise Holts råkat ut för sitt äfventyr var fru Faxé sysselsatt, redan från tidigt på morgonen att ordna ett rum för sin systerdotters emottagande samt i öfrigt pryda och putsa hvarje vrå i de öfriga rummen. Hon hade ej sett Elise sedan denna vår tolf år gammal och gladd sig nu åt att få den unga flickan i sitt hem samt sedermera, då hon blifvit gift, få hafva henne nära sig i staden. Ingenting tycktes henne nog prydligt, fint och trefligt för den efterlängtnade gästen. Möblerna hade blifvit försedda med nya tyger, fönsterna med nya gardiner, en och annan lyxartikel var inköpt för att göra rummen vackrare och till slut skulle en liten



festmåltid arrangeras. På eftermiddagen voro dessa bestyr och förberedelser slutade, fru Faxe gick förnöjd omkring, mönstrade, jemkande, vattnande fönsterblommorna, matade foglarne, hvilkas förgyllda bur äfven var splitter ny. Medan hon så sysslade, kom fästmannen dit för att underrätta att han ernade möta Elise vid stationen och sjelf föra henne till tanten samt fråga om hon ville åka med honom ner.

— Jag skulle visst gerna vilja möte min systerdotter, sade hon, men det är bra sent för mig att begifva mig ut. Kom ihåg att jag är gammal och dessutom hoppas jag att ni ej hafver rum för saknad, den stunden... Här hemma skall jag taga emot eder med "varma sarvietter". Du är väl god och stannar öfver middagen. Jag hade ernat bjuda dig dertill i afton.

— Jag tackar på det högsta, med aldra största nöje, svarade grosshandlaren Schmitter lifligt och slog sig helt hemmastadt ner sig i en emma. Det skall blifva en riktig hjertefröjd att få hit sin lilla snälla fästmö. Jag undrar verkligen om en flicka till finnes, så rar som hon och jag blir tant evigt förbunden för den glädje, som väntar mig. Jag har ju så litet fått njuta af min fästmö's sällskap, hittills, men nu skall det blifva annat af hennes tant har säkra trappor! tillade han muntert nog kommer jag att fresta dem. Just som de sökande samtalande ankom ett telegram

till fru Faxé. Hon bröt det hastigt samt lernade det till Schmitter sägande: Det var besynnerligt. Hvad tror du?

— Hvad i all världen har händt? det förstår jag inte. De uttömde sig i gissningar och stannade dervid att Elise måtte blifvit illamående, eller ock träffat någon bekant, men hvarför ej säga orsaken. Kanske slarf af telegrafisten. Man tog det emellertid temligen lätt, blott såsom en dags uppskof och de skildes åt utan synnerlig oro.

Den unge grosshandlaren, som genom sin fars död, tidigt kommit i en allvarlig verksamhet samt blifvit egare af en stor förmögenhet, hade också helt ung mognat till en driftig affärsman. Han var af naturen utrustad med ett särdeles lyckligt temperament och en klar blick, icke endast i affärsfrågor utan äfven i lifvets djupare intressen. Följaktligen blef han ingen verldsträl hvad ekonomin beträffar och ej heller en slaf af verldsmännens många fördomar och lika litet en verldstöraktare; ty han stod på egen fast grund så väl i materielt som andligt afseende och i fall han möjligen kunnat blifva något af dessa tre species skulle väl den arbetslust han besatt, hafva afrundat hvarje kantighet och utjemnat hvarje anlag för ytterlighet, såväl uti hans karaktär som lednadssätt.

Han förde ofta ett ganska gladt lif, men undvek allt som kunde hänföras till lastbarhet, hvarför han af karlarne kallades "en



mönstermänniska“; stundom med tillägget “tråkig“, hvilket dock var fullkomligt oberättigadt och endast ett bevis på afund eller förskämd smak.

Hans qvinliga bekantskaper kallade honom “Balder“ emedan hans utseende, synnerligast under ynglingaåren, öfverensstämde med den föreställning man gör sig om denne.

Ehuru något öfver trettio år, bibehöll han ett vida ungdomligare utseende. Hans ljusgrå ögon voro klara och skimrande, en lugn förnöjelse afspeglades oftast i dem, men vid allvarligare sinnesrörelser blefvo de mörka och djupa. Damerna påstodo att hans ögon öfverträffade alla andra, att de kunde le som en vårmorgon men äfven hafva ett uttryck så skuggrikt att de tyckte sig vilja fly, som man skulle vilja fly nattens mörker, men på samma gång ingifvande en känsla af omöjligheten att undgå det. Hans öfriga ansigtbildning stod i full harmoni härmed, i allmänhet kallades han vacker och de som genom frändskap eller vänskap kommo honom närmast, voro fästade vid honom med entusiasm, men dessa utkorade voro ganska fåtaliga, ty han var i så fall mera tillbakadragen och höll därigenom mängden på afstånd. Det fanns därför ett parti i denna mängd, som ansågo sig förbisedda af högmod å hans sida hvilket misstag å deras föranledde dem kalla honom “handelsprinsen“. Uppfödd och enda barnet af ett rikt hem der han varit

föremål för sina föräldrars ömmaste omsorger, var hans enda sorg hittills förlusten af desse, hvilken kom så plötsligt öfver honom som blixten från åskmolnet, just då han var stadd på hemresa från utlandet der han tillbringat två år och med förtjusning emotsåg återseendet af hemland och hem. Föräldrarne hade båda dött i cholera inom tre dygn, under rättelsen härom mötte honom i Köpenhamn och slog honom med så svår smärta att han nätt och jemt hunnit öfver till Malmö innan han sjuknade i en svår feber och blef lig-gande hos borgmästare L—s, dit han gått på besök emedan borgmästaren och hans far varit akademikamrater och han således här mötte deltagande och sympatier. Men han vann äfven intresse för sin egen person och under den följande långvariga sjukdomstiden gafs honom den huldaste vård. Hans till-frisknande gick mycket långsamt och efter återvunna krafter gjorde han sig ej heller brådtom med att resa, så mycket mindre, som både läkare och hans nya vänner uppmanade honom att ej vända åter till hufvudstaden förr än epedemien der upphört, emedan det var att befara att han uti sitt dåvarande för-svagade tillstånd jemte den sinnesrörelse, som måste åtfölja hemkomsten och saknaden, lätt kunde vara mottaglig för smitta. Under denna tid och genom dagligt sammanträffande med Elise Holst fann han hos henne en sympati och dragkraft, som icke af tid och skilsmessa



förminskades och så snart han i sitt hem ordnat affärerna efter fadern samt sjelf återvunnit fulla kroppskrafter efter sin sjukdom, skref han och friade till henne. Svaret blef bifallande och kort tid derefter gjorde han ett besök hos sin fästmö för att öfverenskomma om när deras giftermål fick bli etc. Elise önskade dröja därmed ett par år. Hon tyckte att de voro ganska unga ännu för att gripa in uti lifvets djupaste allvar och att en liflig brevexling kunde endast befästa deras ömsesidiga, fria val.

Schmitter fann henne nog mycket bestämd häri, men måste i det närmaste foga sig endast med ett halft års afprutning, hvilket dock endast fått till följd att han längtade dessmera . . . .

Den dag Elise i telegrammet angifvit för sin ankomst syntes Schmitter tidigt på morgonen, i sitt ekipag begifva sig till centralstationen. Ifall någon af hans fruntimmersbekantskaper, genom en utomordentlig tillfällighet blifvit ryckt ur sin morgonslummer och haft tillräckligt öppna ögon, för att gifva uppmärksamhet åt något, ifall han varit ute så här tidigt och mött honom skulle hon säkert sedermera berättat att grosshandlare Schmitter aldrig, icke ens för fem år tillbaka, syntes så ung och vacker som denna morgon, då hans tanke dröjde vid det faktum att han nu var på väg att emottaga sin fästmö, men om deremot hans undran på orsaken till Eli-

ses fördröjda ankomst, samt dermed följande oro, gissningar och föreställningar, varit på tapeten kunde med skäl sägas att han aldrig syntes så mörk, hans blick aldrig så bottenlöst djup och genomkorsad af eldblixtrar, som just då och den yrvakna damen skulle känt sig fastnaglad på trottoiren, såsom berörd af ett trollspö, medan hans vagn passerade förbi Schmitter jämförde med stationsklockan, det var femton minuter före, således en kvarts timme ännu, innan tåget borde anlända och dessa minuter förekommo honom vara en större än alla de hundratrettio dagar, som förflutit sedan han såg Elise sist. För att få slut på väntningstiden, tog han en tidning och försökte fästa tankarne vid dess innehåll hvilket troligen blifvit omöjligt om icke han händelsevis fästat ögonen på följande rubrik: Obehagligt reseäfventyr, hvarefter i korthet redogjordes för huru ett välklädt fruntimmer blifvit anhållen för stöld af nipper, i ett marknadsstånd, jemte förmodan att hon möjligen vore oskyldig etc. Nästan mekaniskt hade Schmitter börjat läsningen häraf, men hans intresse växte med hvarje rad, han bleknade och i fall tanken kan sägas gå mekaniskt tillväga så var det på detta sätt den började sammanlänka Elise med nämnda händelse. Men det var ju omöjligt att hon... fast hon rest just med det tåget och telegraferat från den stationen... Han nästan förvirrades af detta oförklarliga sammanstämmande men nu



ljöd signalen han skyndade ut på perrongen, tåget kom, stannade och han såg Elises vackra men ovanligt bleka ansigte i ett kupéfönster, hon besvarade vänligt nickande hans helsning, blicken var dock orolig, nästan vemodig och en qvalfull känsla gjöt sin galla i den efter-ängtade fröjden, ehuru blott för en sekund: den nästa jublade det likväl i hans hjärta! Huru som helst! Nu har jag henne ju här, och vi skola aldrig mera skiljas. Derpå erfor han dock en stark åtrå att fråga hvad som vållat uppehållet, men hans tunga var såsom bunden och utan att veta hvarföre, undvek han att fråga orsaken. Arm i arm gingo de ett slag utanför stationshuset medan resgodset utlemnades.

— Gud vare lof att du ej är sjuk, min älskling! sade Shmitter och tryckte fast hennes hand i sin. Tant och jag fruktade för att du blifvit sjuk. Elise såg upp till honom med en öm blick.

— Jag kan väl föreställa mig att ni trodde det och ångrade min tankspriddhet att ej hafva sagt... att så ej var — tillade hon med en suck. — Nu få vi ge oss af ser jag — sade hon brådskande, då betjenten i det samma kom med kappsäck m. m.

Knappast var vagnen kommen i gång förrän Elise, öfverväldigad af rörelse, lutade hufvudet mot sin fästmans axel och började gråta. Hennes ansträngning att beherska sig var slut, ty krafterna råkade ej längre.

— Hvad har händt, Elise?

Hon hejdade sin smärta för att kunna svara. — Ack, jag måste skynda att säga dig det så att du hjälper mig hålla modet uppe. Jag vill ej gerna visa tante min olycka genast. Tänk dig...! Därpå gaf hon en kort men klar öfversigt af hvad som passerat och slutade så här: — Artur, jag kan ej längre vara din fästmö, en mörk fläck skall vidlåda mitt ryckte tills tjuften blifvit upptäckt och , när blir det? O, hvad jag glad mig åt att få komma hit, till dig, och nu...

— Tro ej att detta får ändra någonting emellan oss! Saken är obehaglig för dig, men aldrig går jag in på att den får inverka så, som du nu sade. Tro ej det!

— Vi skola icke för ögonblicket tala mera härom, min älskade Artur! Låt oss försöka glömma och synas glada inför min gamla goda tante. Jag måste föregifva ett illamående, ty att nu bedröfva henne är mig omöjligt, sanningen får sedan komma småningom fram; det var endast inför dig jag inte kunde, eller ville dölja den, ty jag behöfver ditt stöd.

— Du har rätt, men vi skola icke allenast synas, utan äfven vara glade. Hur kunde du komma på en sådan sorglig idé, som den du nyss yttrade, sannerligen jag det förstår?

— Då du hunnit eftertänka och reflektera öfver förhållandet, skola vi vid lägligt



tillfälle återtaga ämnet. — Elise såg mycket bestämd ut, då hon yttrade detta, och man kunde se att hon tillkämpat sig ett fast beslut. Schmitter förstod henne och gissade att så var, men tänkte: Jag skall nog öfvervinna hennes betänkligheter! Hvem om ej just jag skall visa världen att hon är förtjent af allas aktning? — Dessa tankar lugnade honom.



Länsman Östlind hade erhållit ett tyst löfte af borgmästare L... om ett tusen kronor utom kostnadsersättningar, om han fast och säkert skaffade ljus i den mystiska stölden. Han sparade ej heller någon möda, utan gjorde genast först en resa för att utforska den karl, som angifvit Elise. Till en början sökte han skrämma honom med att han sjelf vore misstänkt och skulle kallas inför domstol, att Östlind vore kommen för att hålla visitation i hans hem o. d. men karlen lät ej lura sig. Endera visste han sig vara förskansad inom säkra försvarsmedel eller ock fullt bestämd i sitt beslut. Östlind måste lemna honom med oförrättadt ärende, men han begaf sig nu till församlingens pastor, relaterade hela orsaken till sin resa samt anhöll att arbetskarlen måtte blifva inkallad och förestäld vittnesedens vigt jemte huru illa han gjorde som vidblef den falska anklagelsen

och dermed gjorde en oskyldig olycklig och bringade sorg öfver flera personer. Detta kunde ej försiggå under Östlinds vistande der, men kort efteråt kom bref från prestmannen, som, då han ej på annat sätt fått samtala med karlen i fråga, uppsökt denne, samt försökt komma till rätta med honom.

Detta senare misslyckades dock. En tjurskallig envishet jemte tydlig brist på all religiös känsla blefvo de öfverstigliga hinder som mötte, men, tillade presten, jag är likväl inom mig öfvertygad att saken är sjuk... och att mannen har något härvid på sitt samvete. Deri styrkes jag äfven af ryktet att han sökt en härvarande bondadvokat, genast efter ert besök här.

Förmodligen har han på omvägar hört sig för eller ock talat rent ut och mutat eller hotat kanske bådadera — att gifva tysthetslöfte och denne s. k. advokat är en sådan, både feg och listig person, att man hos honom inte kommer ett tum på det rättas väg — tjenar således till intet att höra honom.



Ett emigrantfartyg var just lupit ur hamnen i G . . . dess däck fylles snart af passagerare — den mest brokiga blandning af människor stod sammanpackad. De långa sågo öfver de mindre, desse sökte utsigt mellan



andras hufvuden, en del reste sig på tåspetsarne, andra försökte fåfängt arbeta sig närmare relingen, allas halsar sträcktes, ty alla ville se det fädernesland de nu lämnade, troligen för alltid.

Dylika scener äro ej längre sällsynta, de höra så att säga till ordningen för dagen. Det är ej heller någon lätt uppgift att rätt tolka de många olika känslor, som under en dylik stund arbetar sig ut ur de emigrerandes inre och fält sitt uttryck i anletsdragen.

Ej heller skulle ett försök i denna riktning höra hit mer än hvad en enda passage-rare beträffar. Denne presentera vi nu, han är en ung man i splitter ny, ganska fin resdräkt. Om vi sett honom vid nedgåendet till skeppet och betraktat honom närmare, skulle hans oroligt spejande blickar, hans hårdt sammanpressade läppar, hans nervösa rörelser, väckt vår uppmärksamhet. Kommen ombord drog han sig tillbaka i fartygets nedre regioner. men då detta lossat från land tycktes han ej kunna motstå att liksom de andre kasta sina afskedsblickar på hemlandet ännu en gång. För att kunna det steg han upp på en mindre reskoffert, hvilken måtte blifvit kvarglömd på däck och såg således öfver alla de andre. Som han der stod kunna vi taga notis om hans yttra. Det är en icke vanlig fysionomi, som uppbares af den smärta, elastiska gestalten, den tyckes också nu åter hemtat full naturlighet, oron är borta och i

stället vexlar trygghet med ett fladdrande jubel ur hans blickar och minspel .....

Någonting har undflytt ... något hoppas han ... det slår ej fel. För resten är hans utseende tilltalande: ett drag kring munnen förråder vekhet, den böjda näsan förlänar ansigtet nobless, litet mindre blek- och magerhet kunde göra det vackert.

— Så stod han tills de öfrige dassage-rarne tröttnat vid att stå, vände sig om och började skingras; då han blandade sig med dem.

Senare var han den siste på däck, ensam stod han blickande ut åt hafvet tydligen ett offer för starka själsrörelser. Efter en stund såg han sig hastigt omkring och då ingen af besättningen observerade honom tryckte han näsduken mot ögonen, en snyftning skakade lätt hans kropp han sade halfhögt: — jag skall ...!

Åter ett hastigt omslag i hans mimik: dragen strålade af svärmisk glädje, hvisslande melodien till en munter operett gick han ner.

Litet längre fram under fartygets resa se vi honom fullt hemmastadd och förtrolig med sina reskamrater synnerligast familjer af den klass han själf tycktes tillhöra. Han besitter också detta varma, grannliga och intagande sätt, som snart sagt med eller mot vår vilja' tager vårt hjerta med storm. men äfven de tarfligaste arbetare fingo en ljusare min på sig då han nalkades dem: det var



såsom hade hans egna förhoppningar meddelat sig åt andra. Också försummade han aldrig att säga några uppmuntrande ord hvar det behöfdes, ord som alltid göra godt då de yttras af sant välvilliga menniskor.

Sjelf tycktes han nu afsvurit all dyssterhet samt spridde, med särskild naturbegåfning åt detta håll, munterhet omkring sig.

Sjelfve den något trubbiga befälhafvaren slutade med att å samtliges vägnar kalla honom: "Vår favorit", och det var att anse som en stor utmärkelse.

Bland alla passagerarne var det i synnerhet en herre från Chicago stadd på hemresa, med hvilken vår unge man mest umgicks. För honom tycktes han helst öppna sitt hjerta, af honom fick han också löfte om råd och hjälp efter framkomsten till den nya världen.

Och allt som denna närmades hlef han tankfull, eftersinnande och allvarligt stämd. Snart gällde det... och då han satte foten på land syntes det att han ville framkalla all sin viljekraft och intelligens för något bestämdt mål.

Sista middagen ombord, då han satt omgifven af sina reskamrater och var alldeles tyst, frågade desse om han var — sjuk eller hvad som stod på? Det blef ju intet lif vid middagen på det der viset.

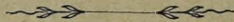
Med rörelse svarade han derpå:

— Aldrig skall jag kunna glömma någon af eder, som under denna resa bemött mig som vore ni systrar och bröder till mig, och det hafven I alla. Det enda hvarigenom jag kan visa min tacksamhet är, att till det yttersta bemöda mig om att förtjena och göra mig värdig denna godhet så att ingen må få orsak att ångra sin välvilja. — Kommen i land åtföljde han den Svensk-amerikan-som lofvat anskaffa honom kontorsplats och då han vandrade framåt Chicagos gator, i sällskap med denne, och i fall någon mött dem, som känt till hans föregående lif kort förut, i den otroliga händelse hans person blifvit igenkänd, skulle denne ovilkorligen tänkt; — Han ser ut som en ny, förbättrad meniska; säkert blir det nu något af honom. — Helt visst hyste han samma öfvertygelse sjelf, möjligen var det en föresats inom honom, ty han uppträdde anspråkslöst i det nya landet, såg sig omkring med öppen stadig blick och mottog tacksamt plats vid en stor fabrik. Hans lättsinne, hans öfverdådiga glädtighet, det listiga och smygande väsendet, hvilket allt han vexelvis framställt under kort tidrymd, hade han nu lämnat bakom sig. Antingen besatt hans karaktär en ovanlig, förvånande smidighet, eller ock var han den bästa aktör, eller... Ja, hvar skulle en tredje förklaringsgrund sökas?

Hans prinsipal, som var så pass penningdryg det bär sig att vara der ute, som hade



stora affärer, stor familj och efter hvad man trodde, stor rikedom, fattade genast ett synnerligt förtroende för den nye kontoristen och beslöt att, i fall denne visade lika mycken uthållighet som förmåga och lätthet att uppfatta, snart gifva honom en af de bästa platserna i hans vtdsträckta rörelse; genom att rekommendera honom hos den betydande firma han sjelf tillhörde och i det mesta ledde; alltså mötte honom i allo en god begynelse.



Elise fick för flere dagar efter sin ankomst till Stockholm, tillfälle att ostörd samtala med sin fästman och båda befunno sig under tiden i en beständig, qväljande oro, hon, genom det obestämda i deras förhållande till hvarandra, det hon omöjligt förmådde anse såsom oförändrat efter den skedda tilldragelsen och han emedan han visste huru Elise gick och pinade sig sjelf med den idé hon framkastat första morgonen efter sin ankomst. Då de råkades var han alldeles såsom förr, men Elises antagna glädtighet alltför tvungen att icke röja hennes inre sinnesstämning, den hon likväl hoppades kunna förändra genom kullkastande af hennes skäl för en brytning, då de blott finge lägligt till ett enskildt sammanträffande. Andtligen kom den dagen: Tanten blef bortbjuden på begrafning och

lemnade Elise. — Jag skall nu begrafva min lycka — tänkte denna och skref en biljett till sin fästman att han borde infinna sig en viss dag. Hon var fullt besluten att bryfa förbindelsen, åtminstone för det närvarande och sedan,..... ja, sedan berodde hon af händelserna men han skulle vara fri, till att minnas eller glömma henne. Detta var en grym tanke för Elise, men hennes heder bjöd så och hennes stolthet skref under då den ej kunde underkasta sig en fölofning, som å andra sidan medförde en uppoffring.

Det är svårt att säga, hvilken af desse fêrlofvade befann sig under starkaste sinneströrelse den dag då de skulle sammanträffa utan vittnen, Schmitter annars så lugn och sansad på sitt kontor, var oförmögen att hålla ut med något arbete. Ziffertalen blefvo ordiga, tankarne lydde icke viljan utan återvände beständigt till Elise och hvad hon kunde komma att säga honom. Han försökte taga ihop med sin brefvexling, men detta arbete gick likaså illa som det förra och de meningar han nedskref syntes honom sjelf vara de sämsta han någonsin läst hvarföre breffen refs sönder och han började blifva rädd för sitt tillstånd, men äfven den tanken lämnade snart sitt föremål och återvände till hans fästmö. Dock nu ville han fatta ett beslut på förhand och sedan vara lugn,

Beslutet bestod däri att han till hvilket pris som helst skulle öfvervinna alla hinder



och fortfarande vara Elises fästman, snart hennes brudgum. Arbetet gick härefter något bättre, men tiden däremot gick intet alls tyckte han och såg oupphörligt på klockan samt gaf i sin otålighet tvära, snäsiga svar, då han blef tilltalad, något som väckte stor förvåning såsom fullkomligt ovanligt af honom. Andtligen slog då klockan fyra, half fem var den af Elise utsatta tiden för ankomst, Ehuru hans klädsel alltid var omsorgsfull, blef den i dag mera prydlig än annars, hvarefter han tog en droska och begaf sig till Norrmalmsgatan under tämligt ljusa fantasier. Att han fick utkämpa en hård strid, anade han väl, men det var ju endast för hans kära, älskade fästmö, hvarför skulle han frukta något, då han ville öfvertyga henne om sitt uppriktiga, väl öfverlagda beslut att ej det ringaste fästa afseende vid en händelse i hvilken hon var oskyldig. Intet kunde han säga sin högsta, käraste lycka farväl för ett sken så orimligt att ingen kunde tro på det sedan de blott sett henne.

Nej, nej, min egen vackra, ädla flicka, som är min fröjd och min stolthet, dig vill jag ej försaka!

Upplifvad och beslutsam trädde han in i tantens boning. Elise mötte honom i salongen, hon var till ytterlighet blek, men lika, vacker och ståtlig som vanligt hon gick emot honom tryckte hans händer, men undandrog sig med mild bestämdhet helsningskyssen,

härvid bleknade äfven fästmannen något, en ny tanke uppstod hos honom, det var miss-tro. — Har hon kallnat för mig? frågade han sig, någon annan förklaringsgrund fann han ej för tillfället och denna hade ej förut fallit honom in. Han förde henne fram till soffan och knäböjde. Hans blick glödde, hans kinder hrunno och hans röst darrade, då han sade: — Elise, har du mig då ej mera kär? Du måste svara mig lika uppriktigt, nu, som när jag första gången frågade: om du älskade mig. Är du förändrad så gör pinan kort för mig, ovisshet uthärdar jag icke. — Elise blef bestört öfver hans häftighet och ännu mera öfverraskad af orsaken, tviflet på hennes kärlek. Hon hade ej tagit någondera med i beräkningen, då hon tänkt sig denna stund, utan väntat ett lugnt motstånd samt slutligen ett medgifvande. Nu betraktade hon med stilla allvar sin fästman. ett ögonblick öfvervägande om hon borde hyckla en likgiltighet, som hon ej kände, för att derigenom bryta hans boja, men förkastade snart denna idé. Att vara falsk emot honom och just i denna stund, då hon såg huru djupt han var fästad vid henne, det öfversteg hennes krafter och stred äfven mot hennes redlighet och känsla för honom, derigenom skulle hon äfven oåterkalleligt skillja sig från honom och om sedan rätt snart, hon befriades från den fläck, som nu vidlådde henne . . . och i alla händelser, kunde hon äfven ålägga sig att förlora



hans aktning. Nej, nej, jag har ej förspillt och kan ej afsäga mig den! Den åtminstone behöfver jag till tröst. Sedan dessa tankar hastigt följde på hvarandra sade hon och hennes trofasta blick bekräftade ordens sanning: — Det är ej jag som blifvit förändrad, endast min ställning.

Nu reste Schmitter sig, satte sig bredvid henne med strålande ansigte, kysste hastigt hennes händer och yttrade i varm ton:

— Tack, då är jag åter lycklig och du måste också vara det.

Elise kuude icke taga sina blickar ifrån hans ansigte, hon tyckte det var obeskrifligt vackert och så var det äfven, hon kände äfven att hennes lifs sol och hennes hjertas lycka log emot derifrån — kanske, ja, troligen! för sista gången. Hon hade ju förut noga granskat allt, så tyckte hon, och samlade allt sitt mod för att tala enligt de föresatser och åsikter hon fattat.

— Artur! sade hon ömt och dröjande, min käraste, älskade vän! har du betänkt att jag är anklagad . . . . att jag troligen måste inställa mig för domstol och har ett vittne, fast falskt, emot mig, att denna olyckliga händelse redan utgör ett läckert ämne för tidningspressen och allmänheten?

— Jo, min älskling! det har jag visst, men jag är ingen slaf, hvarken af tidningspressen eller allmänheten. Jag känner din oskuld och skall bevisa den, om ock ej på

annat sätt, så derigenom att jag tager dig till min maka, ärar, aktar och älskar dig öfver allt annat.

Jag kan ej förmoda annat än att Artur Schmitter är tillräckligt väl känd för att med denna handling, fullständigt borttvå hvarje skugga af tvifvel, i fall någon sådan finge rum inom våra kretsar.

— Den både kan äga och äger, tyvärr! redan ett rum och äfven om det vore endast hos lättrogheten och elakheten så hafva dessa talrika anhängare, — invände Elise sorgset.

— Du måste derföre vara och anse dig fri från alla förbindelser till mig, åtminstone för det närvarande. Artur! du får ej neka mig detta! Jag har min stolthet och den kan ej tillåta mig att genom något sorts tvång hålla Artur Schmitter fängslad sedan och så länge jag är invecklad i en vanhedrande sak..... hör mig till slut, jag beder derom och afbryt mig icke, — tillade Elise nästan ödmjukt, då hennes fästman syntes vilja afbryta med ett inkast.

— Jag har ernat föreslå dig något, som jag anser klokast. Du kommer åter hit i morgon eller när det faller sig lägligast för dig. Då meddela vi, så skonsamt som möjligt är, saken åt tante. Sedan återvänder jag till Malmö. Ännu hafva blott få personer sett mig har och det bör ej blifva stor undran öfver att jag ej vidare synes till. Tante skall



dessutom för sina förtrogna säkert på något troligt sätt förklara hvarföre ändring i våra planer skett. — I dessa sista ord låg, oaktadt Elises ansträngning att synas lugn, en djup smärta. Hen var ingen skicklig aktris ifall hon ens försökte att vara det.

Schmitter betraktade sin fästmö, hans drag uttryckte förvåning och vemodsfyllt allvar, men ännu hoppades han att hon ej blef obeveklig.

— Det blir klokast, säger du, O! hvad dessa ord skulle göra mig olycklig om jag icke läste ett annat språk i dina ögon, men säg! hvarföre denna plågsamma skilsmessa skulie ega rum? Tviflar du på att jag önskar någonting högre än att vara och förblifva förenad med dig? Du gör mig då fullkomligt orätt.

— Nej, jag tviflar intet derpå det kan jag ej, men jag ser längre än du och kan ej fördraga att man säger:

— Se der går Schmitters fästmö, hur märkvärdigt är det icke att han ej bryter med henne sedan... — Det måste vara mycket genandt för honom, det der! Han drifver hederns lagar allt för långt o. s. v. Nej, bed mig ej härom! Låt mig fly medan tid är och kom ihåg att jag önskar du måtte anse dig fri från alla löften.

— Ar det således din mening att äfven du vill vara fri, eller vill du endast för en tid suspendera mig, eller hur långt sträcker

sig din stolthet? Betänk hvad du fodrar af mig. Jag som gladt mig så utsägligt att få hafva dig nära mig, ständigt hädanefter. Jag vill, jag kan ej försaka dig, ens för en tid. — Schmitter' var äfven häftig och full af glöd, men han fortfor något lugnare. — Vi måste hjälpas åt att reda den der fatala händelsen och sedan är allt som förut.

— Artur, min gode Artur: Det är ju så ovisst om saken kan redas snart, möjligen aldrig och du får ej offra din framtida lycka med att vänta på mig. Mitt lugn fodrar att jag aflägsnar mig. Kanske skall Gud hjälpa mig ifrån det olyckliga skenet, i motsatt fall gifter jag mig aldrig, var öfvertygad derom. Mitt hjerta kan brista, men hedern måste öfverlefva mig och den förbjuder mig att binda ditt öde vid en misstänkt brud. Vi skola ej längre tvista i detta ämne. Kom, min älskling, låt oss sjunga denna korta stund vi äro tillsammans. Kom; Hon tog sin fästmans hand och han följde henne till fortepianot, sägande: — Tante skall hjälpa mig att öfvertala dig.

— Ehuru jag högaktar din grannlaghet, kan jag dock icke underkasta mig dess öfverdrift, då den går mig så djupt till hjertat som i detta fall. Härpå svarade Elise ingenting, hon öppnade instruentet och anslog några accorder. Musiken var hennes tröst och lindring då hjertadt blödde. Äfven Schmitter var musikalisk och i synnerhet en



god sångare och snart sammansmälte deras stämmor. Detta språk lämpade sig långt bättre för deras nuvarande sinnesstämning än ord.

Redan tidigt på förmiddagen, dagen efter detta samtal mellan de förlofvade, återkom Schmitter till tantens hem, men tvärt emot hvad han förmodat, fick han intet medhåll af henne. Elise tycktes hafva helt och hållit vunnit gummans sympatier för sina påstående och hon förklarade högtidligt det vara bäst att Elise återvände till Malmö medan man såg tiden an, för öfrigt ville hon icke yttra sig angående förlofningens brytning eller bestående, utan bad att deri få behålla sin mening för sig själf. Schmitter blef nästan ännu mera häftig än dagen förut, men det enda han dermed vann, var att Elise lofvade houom komma till Malmö under loppet af sommaren för att helsa på henne samt, att blifva hans brud, då fullsändigt ljus vunnits i saken, såvida han önskade det fortfarande, då lika uppriktigt som nu, dock med villkor att han tills dess ansåge sig fri, — Jag låser ner min förlofningsring och gömmer din bild i hjertats innersta vrå, sedan vill jag vara stark, — sade Elise, men hon syntes ej vara så modig, som hon talade.

Emellertid lugnade Schmitter sig något, då hon tillät honom följa sig på återresan ner till den station der stölden föröfvats, derifrån han begaf sig till Östlind för att få

veta huru efterspaningarne avanserat samt utlofvade ännu en betydlig belöning om de snart kröntes med framgång, Östlind sade att — äfven oberäknadt det enskilda intresset, skulle han ingenting högre önska än att få ljus i denna sak. Han var numera nästan öfvertygad att ingen annan än den förut nämnde, illa klädde karlen, stulit nipperna, synnerligast sedan man nu funnit dylika trasor, som den han bar i en hölada, men detta var också det enda spåret efter honom. Han hade nn utfärdat efterlysningar vida ikring och gifvit den tydligaste möjliga beskrifning på personen, vågade likväl föga hoppas häraf, då hans senare klädesdrägt ej kunde nppgifvas.

Schmitter ville göra ännu ett försök och reste ner till den jernvägsarbetare, som angifvit Elise. Det var ganska långt dit men inga besvärligheter fingo hindra. Att finna personen blef lätt, men att imponera på denna låga själ var omöjligt. Schmitter hade ett ganska långt samtal och anslog alla strängar för att beveka honom, men utan framgång.

Uppvisandet och erbjudandet af en betydlig summa penningar gjorde synbarligen något intryck, men det varade blott en minut. Karlen hade dock så mycken ambition eller rättara sagt omsorg om sitt rykte att han ej ville anses för falsk anklagare.

En för Elises sak vidrig omständighet, föranledde möjligen detta. Karlen hyste



nemligen förhoppningar på en rik bondedotter och ville i anledning af denna lysande utsigt ej komma uti någon tvetydig dager. Således kunde Schmitters föreställningar och anbud aldrig komma i olämpligare tid och troligtvis skulle den tillernade friaren icke ens skyggat tillbaka för vittneseden vid detta tillfälle.

Med nedslagen min och sviken förhoppning, måste Schmitter återvända och det var så mycket mera påkostande, då han visste bestämt att karlen ljög. Lyckligtvis egde han tillräcklig stark, naturlig känsla för verkligheten och var därigenom deväpnad emot alla omständligheter vid hvilka mängden fäster en obegriplig vigt; i annat fall skulle han bortkastat lyckan, antingen med lättsinnighet eller obotlig sorg. Nu deremot lugnades han af medvetandet om hans fästmörs renhet samt sin inre öfvertygelse att förr eller senare måste sanningen bringas i dagen, hvarom icke måste Elise likväl fortfarande anses som hans utvalda brud och äfven blifva det. Hon skulle icke i längden kunna emotstå hans böner, hvilka betänkligheter hon än hyste för närvarande.

Saken var nu blott svårast i så fall att det ej kunde förutses, hvilken väg man borde välja, i fall tjufven ej snart fanns reda på. antingen låta målet komma inför domstol och hoppas att jernvägsarbetaren, ransakad af en domare, ej vågade förneka sanningen; eller

målet borde ytterligare fördröjas. I förra fallet och om karlen blef obeveklig..... ja, Schmitter var ej tillräckligt jurit för attbedöma hvad då kunde inträffa, men han fruktade verkligen detvärsta. Om vi blott fått tysta ner hela affären! tänkte han, utan att likväl kunna förkasta hennes skäl, då hon betämt motsatte sig ett sådant förtärande. "Skenet blir precis detsamma, men väl mera sannolikt emot mig", hade hon sagt. "Jag förginges under sådan förhållanden och mina vänner egde rättighet att anse mig feg. Miss-tro mig för brottet kunna de inte i alla fall.

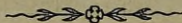
Schmitter var henne det oaktadt olydig i så fall att han lofvade ersätta guldsmeden för nippernas värde, om det fick bero på honom att uppskjuta målets anhängiggörande ännu en tid, beroende på omständigheterna.

Emellertid hade opinionen i den orten, vändt sig om så att de flesta redan ansågo "den fina damen", som Elise på spe kallades, för oskyldig; sedan man hunnit draga slutsatser af de förenade omständigheterna: öfriga stöder under marknaden och de funna klädespersdlarne, kvartill kom en af ficktjufvarnes gripande, hvilket senare likväl ej bringade någon upplysning om nipperstölden, fastän man med alla lofliga medel, sökte pressa ur tjufven något om den.

Östlind föranstaltade en ny artikel i tidningarne, som gaf ljus öfver alla detaljer



i dessa senare tilldragelser, för att gifva allmänheten tydlig öfversigt och detta var summan utaf allt, hvad hittills kunnat göras till Elises fördel.



Det blef nu en lång tid af obestämdhet för de förlofvade. Östlinds rapporter voro ständigt desamma "Inga spår funna." Schmitter var dock någorlunda väl till mods och emotsåg med glädje sin resa till Malmö, då han ånyo ville föreställa Elise att just för skenets skull, borde deras bröllop icke uppskjutas, då alla hans vidsträckta bekantskaper mycket tydligt visste att han aldrig förenade sig med en qvinna. som egde ringaste fläck på sin karaktär. Elise deremot led allt mer och mer, inga förströelser, ingen välvilja af släktingar och vänner, förmådde skingra hennes dysterhet. Det icke allenast qualde hennes sinne att hon blifvit invecklad i en sådan sak, hon led väl djupare genom medvetandet af att Schmitter delade hennes bekymmer.

Att han skulle dela hennes öden, efter denna tilldragelse, föreföll henne orimligare ju mera hon tänkte derpå och det gafs stunder, då hon under obeskriflig smärta ångrade sitt löfte till honom att besöka henne, hvilket hon allvarligt tänkte på att skriftligen återfordra, fastän det föreföll henne nästan

omöjligt nedskrifva en tanke, som skulle djupt smärta den hon högst af alla på jorden älskade, Det var icke heller lätt att själf afsäga sig en så stor lycka, som den hon erfarit efter förbindelsen med Schmitter och med samma, den trygga blick åt framtiden, som härmed var förenad, men skrifva måste hon ju, då det återseendet endast gjorde nödvändigheten dubbelt svår. Flere gånger hade hon fattat pennan i afsigt att utföra sitt beslut, men åter nedlagt den. Detta bref blef ett farväl! åt mera än lifvet, tyckte hon, och hon hade nog rätt deri. Hvad är väl lifvet utan hopp om sällhet? Elise icke allenast älskade sin fästman med ungdomens svärmiska eld, hon satte derjemte det högsta värde på högsinhet och ädla tänkesätt och sådana röjdes i allt hvad hon af honom erfarit. Hon skulle beundrat hans karaktär ännu mera om hennes egen ej varit i full harmoni med honom! nu intogs hon i stället af den ljufvaste glädje och det fullaste förtroende, hans personlighet fängslade derjemte hennes sinne och hans lysande ekonomiska ställning bjöd det mest angenäma lefnadssätt således förenades allt att göra denna förbindelse kär och önskvärd och aldrig hade hon funnit detta tydligare i alla sina detaljer, än just nu, äfven den omständigheten att hon själf var utan förmögenhet kom till allt annat, om ock blott som en bisak jemförelsevis; ty genom sina slägtingsars godhet var hennes uppfostran så-



dan att hon sjelf kunde göra sig oberoende. Förgäfves sökte hon dölja sin smärta. Förställningskonst hade icke ingått i den princip man följt, för att bilda henne, men hon led tåligt, klagade aldrig och öfverlemnade tårarne endast åt ensamheten. Då någon af hennes intimare vänner vidrörde det ömtåliga ämnet, i afsigt att trösta och lugna henne, sade hon lifligt hvad hon kände, men tillade förtröstansfullt: — Jag hoppas med tiden blifva starkare till att bära mitt missöde. Jag har dock en tillfredställande tanke, den inga omständigheter kunna berötva mig, nemligen att ingenting kunna förebrå mig sjelf, ej heller min trolofvade..... båda äro vi oskyldiga i hvad som händt, därför vill jag också uppbjuda hela min själs kraft för att icke sätta äfven denna återstående lycka på spel. genom att medgifva ett giftermål, hvilket dock i en framtid skulle kunna medföra ånger. — Gjordes någon invändning här emot visste hon att vederlägga den med klara skäl och erhöll hon ej ändå erkännande att hafve rätt, bad hon att få avsluta ämnet, mildt förklarande sin orubbliga tro.

Under tiden arbetade Schmitter utan rast eller ro, för att undanhinna så mycket arbete som möjligt före afresan till Skåne, dels för den tid resan upptog; dels för att sedermera vara mindre bunden; då han hoppades snart komma att fira sitt bröllop, samt någon tid dessförinnan ville, i samråd med

sin fästmö, ordna sitt ungarls hem så att det blef värdigt den maka han der ernade införa. Hans föräldrars fordna praktvåning, som efter deras död var lemnad obegagnad och orörd fordrade nu en omsorgsfull iståndsättning, äfven hvad möbler vidkom.

Men ehuru Schmitter försökte fasthålla tankarne vid dessa föremål och föreställningar, hvilade dock på djupet af hans själ en mörk punkt, hvilken undanträngd af hans manliga och ungdomsfriska mod var allom förborgad, ehuru ej alltid fullkomligt utan inverkan på hans vanliga lugna och jemna lynne. Det var en liten omständighet, som är så innerligen fatal, då man uppgör sina planer och vill med stadig hand gripa fast i lyckan, men likväl måste erkänna att ett hinder kan uppstå, som krossar allt hvad hoppet uppbyggt, och vi sjelfva verkat. En sådan möjlighet fanns till äfven för Schmitter, oaktadt hans förmåga och lyckliga ställning i lifvet och den bestod däri att Elises en gång fattade beslut förblef orubbligt. Ja, han var nu nära att önska det sympatien emellan dem vore mindre, ty om han tänkte sig in i samma läge som hennes, fann han en viss benägenhet att handla på samma sätt.

En dag då han genomsåg en del papper på sitt kontor och fann mera arbete föreliggande än som var förenligt med hans önskan att snart få företaga den efterlängtdade resan samt yttrade något missnöje häröfver till si-



na kontorister, undföll honom ett yttrande, som kom arbetspersonalen att rodna af förgelse. Han sade: — Aldrig har jag haft någon, som, då det varit mycket brådtom, kunnat hjälpa mig så utmärkt raskt som Leonard, det var stor skada att ej kunna bibehålla honom! — Ingen svarade honom härpå ty de funno sig alla förnärmade och voro helt och hållet ovana att känna sig så under denna principal. Schmitter fann snart sjelf att han något förifrat sig och varit åtminstone hart nära orättvis, ty hans kontorister voro ganska oklanderliga, derföre återtog han i foglig ton: — Det var likväl en ytterligt lättsinnig gosse. Vet någon af eder hvart han tog vagen, den arma syndaren? — Den äldste af kontoristerna svarade att han på öfver ett års tid icke hört något om Leonard, hvilken säkert långt förut lemnat hufvudstaden, då han der ej kunde vänta någon framgång. — Det är skada, stor skada, repeterade Schmitter. En så sällsynt förmåga, som han hade, men det tyckes verkligen ofta som om desse rikt utrustade naturer qvarhöllos inom en trolleirke af uselheter, den de ej förmå genombryta och... ja, den utgöres väl egentligen icke af något annat än deras egen svaghet att följa hvarje ögonblicks infall och önskan.”

“Jag träffade för några veckor sedan en af Leonards förtroligaste kamrater, bokhållaren Johansson, han trodde sig veta att Leo-

nard varit häktad som lösdrivare någonstädes ner åt landet men rymt och sedan ej mera förspörts," upplyste en af kontorsskrifvarne.

"Det är beklagligt" sade Schmitter tankfullt, om en stund tillade han dröjande och liksom han ej kommit riktigt på det klara med sin tankeföjd. Männe det så skall vara att mänsklighetens intellectuela förmögenheter icke oförhindrade få utvecklas och fullkomnas?... Men nej, det vore hårdt, då likväl allt i det stora hela, sträfvar efter fullkomning. Nej, nej, felet är att söka annorstädes, kanske i våra sociala förhållande. Det måste, för en sådan yngling som han, kommit utifrån detta totala forderf! ty då han kom hit, lofvade hela hans uppförande det bästa resultat och likväl blef det motsatsen, Schmitter talade snarare för sig än till någon, Derpå begärde han Johanssons adress, den han antecknat i en annotationsbok, som han alltid bar på sig.

Det kan synas besynnerligt att Schmitter just då, under en tid, som var fullt upptagen af hans egna tankar och omsorger, kom att sysselsätta sig med en person, hvilken numera befanns helt och hållet utom hans område, men Schmitter var bland dessa sällsynna, som ehuru omhvärfda af egna, närmare intressen, lätt väckas äfven för andras; emedan egoismen ej förmår uteslutande upptaga eller tillfredställa dem. I följd häraf och möjligen äfven drifven af den tanken att han



bordt tagit bättre vara på en person med Leonards lynne, än de andre som voro i hans tjänst, de ock, men som syntes varit mindre tillgängliga för alla slags förstörande frestelser gick han redan samma dag att söka den person som man uppgifvit vara Leonards vän, för att ytterligare efterfråga denne, men der ficks ingen annan upplysning än den han förut erhållit, utan i så fall att Johansson ansåg troligt att Leonards mor möjligen kände till hvar sonen vistades.

Fru Leonard bodde i Eksjö, och på vägen hem från besöket hos Johansson beslöt Schmitter att på resan till Malmö göra denna fru ett besök, fastän det blef en ganska stor uppoffring, då minst en dag åtgick till denna omväg och denna dag togs ifrån det efterlängtade nöjet att återse Elise. Men denna nya idé kunde han ej bortvisa och Schmitter dagtingade aldrig med något, som hans hjerta bjöd och hans samvete fordrade. — Jag måste hafva reda på hvart den stackars gossen tagit vägen. Sedan han nu försökt borttappelsens väg, kanske han skulle kunna bringas in på en bättre och jag vill försöka det, tänkte han.

\* \* \*

Fru Leonard var femtio år och enka sedan två år tillbaka. vi finna henne i en mycket trång och anspråksslös kammare, ständigt

sysselsatt med linnesöm af tarflig beskaffenhet, ihärdigt trampande en symaskin från morgon till kväll, Hennes silfvergrå hår och ofta rödkantade ögonlock, jemte den resignation som tydligt präglade hela hennes ansigte röjde genast, då man såg henne, att tunga sorger tryckte hennes hjerta. Det var likväl ett vackert, gammalt ansigte och isynnerhet kunde man föreställa sig de mörka, bruna ögonen hafva varit briljanta, då de lifvades af ungdomsglada känslor. Det melankoliska uttryck, som för närvarandē härskade i dem, var visserligen intet obehagligt, men en djup smärta afspeglades och tyvärr väcker sorgen, i allmänhet, långt mindre intresse än glädjen. Hennes lif var så enformigt att en iakttagare af de dagliga vanorna skulle liknat det vid snäckans, men ingen visste särdeles härom. Hon hörde till de stilla, obemärkta varelser, hvilkas enda lycka består deruti, att de äro helt och hållet glömda af världen och således icke stingas af dess törnen, sedan glädjens rosor fällt alla sina blad.

Fru Leonard egde ingen under sig och sökte ingen öfver sig. Hon lefde i minnet, arbete och hoppet, ett hopp, som icke var möjligt för någon annan att vis å vis hennes framtid, i fall hon kunde sägas hafva någon sådan, ty den återstående lefnadstiden möttes endast af ålderdom och tilltagande fattigdom, men — utan hopp lefver ingen och lefva måste hon så länge Gud behagade. Alltså fanns



det något lifsuppehållande, hvilket gaf henne kraft att icke duka under i det timliga lifvets kraf.

Det fanns ingenting för hennes dagliga behofver, det hon ej sjelf verkställde.

Hon kokade sin mat. gick ärenden för att göra sina obetyoliga uppköp eller hemta och hembära det arbete åt andra, genom hvars förfärdigande hon förtjenade sin enkla föda; följaktligen blef ingen tid öfrigt till vederqvickelse eller hvila, mer än några få timmar af natten. Helgdagarne firade hon med att gå i kyrkan, någon gång, då lördagen ej räckt till, sågs hon på söndagsmorgonen, medan andra människor ännu sofvo, sysselsatt att putsa sitt hem, efter hemkomsten från gudstjensten deremot, syntes hon läsande ett bref, alltid detsamma, hvilket var ganska gulnadt och slitet i kanterna genom den ofta upprepade vikningen, ty hon nöjde sig ej med att genomläsa det blott en gåug utan öppnade det stundom flere slag, liksom för att med ännu större noggrannhet granska innehållet och tyda meningarne deri. Stundom föllo strida tårar ner för hennes kinder medan hon läste, och hvarje gång hon inlagt det i en lönnlåda i den gamla maskstungna byrån, satt hon länge med sammanknäppa händer. Det var tydligt att hon då bad till Gud om något, som låg henne ömt på hjertat.

Det var endast några få månader hon egt detta bref, och under denna, derpå föl-

jande tid, var en känsla af frid blifven synlig i hennes väsende, hvilket förut under en lång tid varit det mest uttrycksfulla bild af ångest och förtviflan, som aldrig uttalades utan endast låg på djupet och brände. Fru Leonard hade en gång varit mycket lycklig med en god och rättskaffens maka vid sin sida och ett enda barn, en gosse, som lofvade städse blifva hennes glädje, samt väl utrustad till kropp och själ, gått ut från hemmet, åtföljd af föräldrarnes kärleksfulla råd och böner, men snart nog blef en son om hvars senare förvillelser mycket hviskades och gissades utom hvad man såg som följder deraf. Fadrens ruin, sonens försvinnande och slutligen fadrens död under mycket obestämda omständigheter angående sättet, ty han druknade under så besynnerliga förhållanden att mången ansåg det vara självvilligt. Hvad hans enka tänkte derom, fick aldrig någon höra, men att hon svigtade i sin själs djup, det sågo alla, och grannarne började hafva ett vaksamt öga på henne, fruktande att hennes förstånd var nära att slockna. Hälften af sin tid, så väl natt som dag, tillbringade hon då, knäböjande på sin mans graf, då man tilltalade henne svarade hon knappast, och vid besök i hennes hem tycktes det som hon ej, eller åtminstone sällan njöt någon föda. Tiden verkade dock så småningom välgörande hon började, ehuru på ett mekaniskt sätt, verka för sin tillvaro och så kom arbetet tiden



till bistånd, för att besegra den fullkomliga apathie hon varit intagen af dittills. Sedermera kom brevet och tände en svag stråle från vårt lifs klara stjärna, hoppet, i hennes hjerta. Innehållet af detta bref var följande.

“Alltid älskade moder! Jag var besluten att försvinna från halfva jordklotet utan att lemna ens så mycket minne efter mig som stoftet från min skosul. Jag ville icke att någon skulle kunna säga att jag gått än mindre hvart, jag ville och måste bort, det var allt, och hufvudsaken att ingen spårade mig såsom hundarna spåra villebrådet för att med sitt väderkorn röja dess väg.

Jag lyckades deri och trodde mig hafva lemnat allt bakom mig t. o. m. tiden, som farit har, men, då jag ej såg annat än det stora hafvet och rymden, som syntes mig mer och mer oändlig och då jag tänkte på den nya verld mot hvilken jag for, då, moder! började det kännas inom mig att ett band fanns mellan mig, hemlandet och den flydda tiden, och det bandet förmådde jag icke, kasta öfver bord, det gick ej till botten i glömskans flod utan låg och flöt bland tårar, uppehållet af ett ankare, hoppets symbol. Då man ännu eger en öm och god mor i lifvet. en mor, som dentill är olycklig och hvars olycka man vållat, går det ej att slita sig lös från hemmat och minnet ... O! hvad det kom mig att gråta den ljusa sommarnatten, då jag första gången vaknade till känsla af mig

sjelf! Stjernorna äro mina vittnen huru jag led, och var nära att söka döden i hafvet, men nej, det fick ej ske! Derigenom blef ingenting bättre, kanske icke för mig sjelf, fastän jag väl slapp ifrån det närvarande och du moder, skulle sörja mig fast jag ej är det värd. Nej, en annan tanke, som jag länge nått, framstod åter. Jag blyges, jag vile vara hos dig för att erkänna och bedja om förlåtelse, samt att jag nu återvändt från allt det elände jag genomgått, att jag vill och skall lefva för att slutligen åter glädja dig. Vänta mig moder! och var ej förtviflad för min skuld. Jag kommer en gång och godtgör allt hvad som kan godtgöras. Jag vet att det är mycket jag tager mig på, ty det var mycket och mot många jag felade, men alla vill jag uppsöka och der jag ej förmår återgälda, vill jag afbedja, och härmed vet jag att du vill hjälpa mig,

Jag har upptecknadt alla dem jag brutit emot och der jag ej vet namn, har jag uppsatt platser och andra igenkänningstecken och det är mig redan en hugsvalelse att tänka mig de öfverraskningar mina bekännelser komma att medföra. Jag måste skynda mig till detta glada mål, på det att ej..... Ja min mor! bed för mig på min fars graf, bed ofta och mycket för din stackars gosse

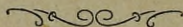
*Gustaf Leonard.*



P. S, Jag är dock glad åt min nya väg.  
Hoppas, moder.

Och fru Leonard hoppades i början svagt och tvekande, men med hvarje bön hon bad till Gud och för hvarje gång hon läste sin sons bref, tycktes det henne klarare att såsom han skrifvit, skulle det ske, ty Gud är god, visste att hon ej för alltid kunde vara beröfvad glädjen af en son den han utrustat med många, rika gåfvor, hvilka ingalunda blifvit försummade i hemmet eller i hans uppfostran.

Gustaf hade genomgått gymnasium och ganska tidigt blifv student, men som han visade mycken fallenhet för handeln och föräldrarne ej hade särdeles goda tillgångar till en dyr akademisk kurs, beslöto de låta honom följa sin böjelse.



Schmitters och Elises bröllop hade varit bestämdt att blifva i september och fästmannen var ännu lika bestämd för denna tid, följaktligen ansåg han sig ej böra uppskuta sin resa till Skåne längre än öfver Juli m., utan beredde sig att resa redan den förste Augusti.

Först manade honom hans längtan att resa direkte och vänta med besöket i Eksjö,

men denna tanke förkastades snart, då han närmare tänkte öfver, och långt hellre ville öfvertala ... Elise — att vara honom följaktlig på återresan, för att icke mera återvända från Stockholm. Visserligen var det svårt att fördröja återseendet, men det var nu en gång beslutat och afgjort att han skulle träffa fru Leonard, och Schmitter ändrade sällan ett beslut. Alltså fick den dagen och kanske en del af natten uppoftas, och han tröstade sig med den glada föreställningen att nästa gång han reste denna väg, hade han sin tillbedda flicka med sig. Föga anade han huru Elise just då hade heta strider med sig sjelf för att sätta i verket sitt beslut att hindra hans resa till henne, men äfven hon var bestämd i sina föresatser,

Det fanns då ännu ingen jernväg till den lilla staden Eksjö, hvarföre han på skjutskärren, det enda åkdon, som stod till att få, måste färdas den dryga vägen från närmaste station och det var ej alldeles utan otålighet denna resa försiggick. Först långt fram på förmiddagen anlände han dit och gaf sig icke tid att söka sig något logie der, utan han ackorderade med karlen, som skjutsade att efter en eller en och en half timme, få åka tillbaka, Derpå gick han genast att uppsöka fru Leonard, och blef ytterligt nedslagen och öfverraskad att finna henne omgifven af all yttre brist, trälände vid symaskinen. Han hade ej gjordt sig föreställningar af denna



art och ingen kunskap om Gustafs föräldrar eller hem, mera än hvad han kunnat sluta sig till vid hans inträde på kontoret, för flera år tillbaka, och detta angaf endast fördelaktiga omständigheter. Lika ytterligt öfverraskad kände sig fru Leonard öfver att se en så sätlig ungherre, inträda under det låga tak der hon bodde, Hon steg hastigt upp och besvarade den artiga helsningen samt Schmitters fråga om han gått rätt, hvarpå hon genast återtog sitt arbete likgiltig för hvad som gaf anledning till besöket. men troende att det var fråga om något arbete. Schmitter, satte sig oombedd på en stol midt framför värdinnan. Han kände sig nedslagen af hvad han såg och tyckte att en förebråelse uttalade sig, icke allenast i den gamla, sorgsna kvinnans resignerade, men trötta drag, utan äfven i den stränga torftighet, som röjdes i hennes dräkt, rnmets möbler och hvarje ting. Se här försakelsen sträfvandet och lifvets pröfningar. Så ser det ut der sonen blifvit bortryckt af lifvets lättsinne och laster! Schmitter såg det bleka lidande ansigte han hade framför sig, att den som bar det, icke alltid varit i en sådan belägenhet som nu, det var ett utseende som bjöd vördnad, och han väntade att hon skulle komma fram med förebrående frågor sådana som: — Hvad gjorde du af mitt barn, hvar är det? — Jag lemnade det oförderlvt i dina händer. — Han glömde dervid att han försummat säga hvem

han var och reste sig åter i denna afsigt, han kunde ju ej heldre sitta stum längre. För första gången sedan han var gosse, kände han sig förlägen och i saknad af ord. — Min goda fru! — sade han slutligen, förlåt min tankspriddhet att icke presentera mig vid mitt inträde, mitt namn är Schmitter, och jag önskar lifligt att detta namn ej må ingifva eder ovilja emot min person.

— Dömen icke så varden i icke dömde — svarade hon, och fortsatte lugnt sitt arbete.

— Jag vill nu förklara ändamålet med min hitkomst — tillade Schmitter — att Er son kom ifrån mig under tvetydiga omständigheter, har djupt bedröfvat mig och ju mera, jag tänkt derpå dess högre har min önskan stigit att få spörja hans öden. Känner Ni till hans vistelseort och hur det är för honom, så tveka icke att anförtro detta åt mig, ty det är min afsigt och önskan att komma honom till hjälp.

Fru Leonard afbröt nu sin sysselsättning och det kom ett blidt drag öfver hennes ansigte.

Det var hoppets stjärna som hastigt lys-te fram i den tårade blicken då hon svarade:

— Jag hoppas att han ej må vara så förstörd att icke bättring är en möjlighet, och jag tackar innerligt för grosshandlarens goda afsigt, — Fru Leonard var mycket brydd, hvad skulle hon vidare säga, tänkte hon och



tystnade tvärt. Schmitter såg hennes förlägenhet och sade: — Jag beder er, min fru! Säg mig hvar han finnes, eller framför mitt förslag för honom. Jag hoppas att han känner mig tillräckligt för att ej tvifla på min redliga afsigt. Han bör ej sky att återvända på samma plats och till samma ort; af de kamrater han förut hade hos mig, återstå blott två. och dessa flytta nu snart för att blifva egna handlande. För att vara befriad från alla besvärliga bekantskaper, kunde han ju taga ett annat namn. Jag tror dock att det är öfverflödigt, Menniskorna bry sig på det hela taget, föga om några felsteg af en yngling, i så fall råder väl nästan mycken tolerans och allting glömmes snart bort.

— Men jag skulle bra gärna vilja höra något om Gustafs senare öden; Det är nu fyra år sedan vi skiljdes och må det ej anses att gå grannlagenheten för nära, då jag beder hans mor säga mig åtminstone något om honom. Jag skulle alltför mycket misstaga mig om jag trodde att han undandragit *er* sina meddelanden. Hvad svarar ni härpå? Kom ihåg att jag af allt mitt hjerta *önskar* ert förtroende, *fordra* det kan jag ej, ehuru bevekelsegrunden är endast den att få komma honom till hjälp.

Fru Leonard var fullkomligt vunnin och hennes tvekan besegrad, utan att yttra något, gick hon bort till sin byrå, öppnade den och uttog sin sons bref, det hon med

darrande händer öfverlämnade åt Schmitter sägande: — Läs detta. Ni skall deri finna hvad upplysning jag kan lemna åfvensom att ni derigenom emottagit en olycklig mors dyrbara förtroende.

— Tack, min fru! var viss att ett sådant aldrig missbrukas af mig.

Då Schmitter slutat läsningen af brevet, hvilket skedde med största uppmärksamhet, såg han ganska upprörd ut. — Således kom jag försent, — sade han, nästan med nedslagenhet, — men vi skola hoppas, fru Leonard! ja, låt oss det! Jag är fullt benägen för att tro honom vända om, Han var alltid något entusiast, så att då han väl kommit in på en stråt. öfverlemnade han sig uteslutande deråt lemnande allt annat å sido. Första gången lände detta till hans förfall, nu skall det föra till upprättelse. sedan han fått erfarenhet af hvad som möter på villostigen. Han skulle ej längre låta locka sig af dess frestelser, verldsvindarne skola icke förmå att rycka honom med sig efter detta. Nej, man skall få se att han håller hvad detta bref lofvar. Det var en sund tanke att begifva sig dit ut, der han ej kan befara misstro eller missaktning i följd af det passerade. Här hemma skulle tanken på möjligheten deraf, varit ett hinder på den nya vägen! Han har handladt klokt som rest. Under det Schmitter talade höll han brevet i handen, plötsligt, som fattad af en ingivelse vecklade han åter upp det



granskade innehållet ännu en gång och mumlade: — Bekännelser, öfverraskningar! hvad kan han mena dermed? Ack min fru! Vet ni hvad han har att bekänna? Vet ni hvar han nu sist uppehållit sig? Jag vllle gifva hvad som helst för att få reda derpå. Kan-ske.... möjligen.... stå de i sammanhang med *min* lycka.... O, jag bönfäller att ni ej dö-ljer något för mig! När såg ni Gustaf sist?

Fru Leonard var ytterligt förvånad öfver den häftighet hvarmed Schmitter talade, men hon svarade helt lugnt:

— Jag har ej sett honom sedan min mans begrafning, för ett år sedan. Han kom då hit, men sade sig ej kunna dröja längre än öfver natten. Jag var så utom mig af sorg, den tiden, att jag ej gjorde mig vidare underrättad om hans ställning, men trodde att han hade plats hos en annan handlande och bad honom skriva och det lofvade han, men sedan har jag ingenting hört af förrän detta bref kom.

— Är detta allt?

— Jag känner ej mera. Hvad kan han hafva gjordt min stackars gosse? så frågar jag ofta, men ingen svarar mig och jag vet ej hvad jag skall tänka.

— Jag förstår ej... jag vet ej heller hvad *jag* skall tänka, sade Schmitter och syntes grubbla på någonting, ty han satt alldeles tyst en stund låtande blicken skarpt stirra rakt framför sig såsom hade tanken för af-

sigt att genomtränga något mycket svårlöst problem. Då han äntligen lösryckte sig ur detta tillstånd sade han, talande lågt för sig själf: — Så måste det blifva — hvarpå han reste sig npp för att taga afsked, sedan han förut, utan att tänka derpå, stoppadt brevet i sin rockficka, men fru Leonard bad med ett sorgset leende att återfå det, tilläggande: — Det är min enda tröst att stundom genomläsa detta bref.

— Ack, min fru! jag kan ej nu förklara skälet till min stora tankspriddhet. Brevet har gifvit mig mycket att tänka öfver. Tilllåter ni att jag afskrifver adressen och dato? Tack, min fru! Det var ingalunda min mening att beröfva er denna skatt. Farväl! Jag hoppas och tror att vi skola råkas ännu en gång och under gladare omständigheter. Lef väl! Gnd beskydde oss och — honom.

Schmitter gick med långsamma steg derifrån, han var ytterligt tankfull. men ej heller nu glömde han andra för sina intressen. Fru Leonards torftiga ställning rörde honom, hennes resignerade sorg vann hans hela hjertas deltagande, och han beslöt att lindra hvad han förmådde, men på hvad sätt? Han ville icke att den ringaste förödmjukelse dermed skulle förenas. En direkt gåfva dugde således ej. Ej heller ansåg han skäl i att på så sätt fråntaga henne arbetets tillfredställelse och förströelse. Jag vill söka upp presten här i staden, kanske han kan gifva mig ett



råd. Ehuru skjutskarlen börjat blifva otålig begaf Schmitter sig på väg i detta ändamål sedan han, genom löfte och drickespenningar, lugnat den förstnämnde.

Då han presenterat sig och gifvit erforderliga upplysningar, sade han: — Jag ville mildra den stackars enkans ekonomiska brister, men är villrådig om sättet... det är så lätt att såra med sin välmening, kan pastorn gifva mig en undervisning, så var god ej upp-tag illa min anhållan derom.

— Ville grosshandlaren kanske skicka något anonymt, så är det ju lättast, — sade presten.

— Nej, nej! hon gissar då lätt från hvem det kommer, ej heller tror jag det vore alldeles välbetänkt gifva penningar på så vis. Kunde ej på något annat manér rangeras för henne, så att hon fick ett drägligt hem i hvilket hon kunde trifvas med sitt arbete, ty det behöfves äfven för en människas belåtenhet.

— Om hon finge en pension årligen, inrättade hon sig troligen så, som grosshandlaron afser. Hon behöfde ju ej veta annat än den utginge ur en allmän kassa och jag skall nog verkställa den lilla mystifikationen, om det får gå genom mig, eller... — presten tvekade. — Hvad? var god säg ut! — bad Schmitter;

Jo, här är just nu ett litet hus utom staden, med liten trädgård till, som skall säljas; der vore hon väl logerad och kunde hyra

ut ett rum till någon person, som passade henne upp, men ursäkta om jag är påflugen! grosshandlaren kan ej vara böjd blifva husägare i Eksjö ...

— Hvarför intet, om affären är god skämtade Schmitter, låt höra hvad lägenheten kostar?

— Ah, på sin höjd ett tusende kronor.

— Nåväl! det gifver jag gärna om stället är snyggt och bra. Der finnes väl ett par rum och kök, utom madamens, vet jag! —

— Ja, just så, och det hela är nätt och bra, har grosshandlaren tillfälle, gå vi att bese det genast.

Jag har brådtom och litar dessutom på pastorns uppgifter en annan gång kommer jag och ser om gumman der, var nu blott så god och gör upp saken. Se här, låt mig gifva fullmakt till handeln, och här är en anvisning på penningar, hvad som blir öfver behöfves till möbler, uppgör sedan med fru Leonard om hyran, hon bör betala mig för det hela hvad madamen betalar henne för rummet utan passningen, förstår pastorn. Detta senare blott för formens skull, jag vill ej att hon anser sig stå i förbindelse... ger trädgården något?

— Jag tror sina trettio kronor.

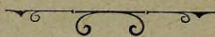
— Intet mer. Nå ja, man kan väl finna utväg göra mera sedan. Emellertid blir jag pastorn ytterst tacksam om detta ordnas snart. Det plågar mig att tänka på hennes usla be-



lägenhet. Har man någon reda på hennes son som var på mitt kontor en tid?

Vi endast gissa att det är han som ruinerat fadern och äfven bringat honom ur lifvet, ty förut redde han sig godt, men från den stund hans bergning gick öfver bord, blef han dyster och grubblande. Sonen har aldrig syntts till här mera än på faderns begrafning och då syntes han mycket förfallen samt skygg<sup>g</sup> för folk. Ryktesvis har försports att han drifvit omkring med rensel på ryggen och gifvit sig ut för gesäll, men om så verkligen förhåller sig, vet jag ej. Troligt är dock att han gjordt sina föräldrar stor sorg, äfven utom de ekonomiska bekymren, hvilka de kanske icke tagit så hårdt, ehuru de aldrig yttrat något hvarken om det ena eller det andra, men förut talade de alla med glädje om honom, derfor anar man det värsta.

Schmitter tog nu farväl, belåten med de löften han erhållit för fru Leonard samt skyndade till jernvägsstationen och sedan med först afgående tåg till Malmö.



Samma dag som Schmitter lemnade Stockholm, hvilket skedde något före den tid han utsatt för Elise, afsände hon det bref hon redan länge ernat honom. Fastän det kostat henne många tårar, sömnlösa nätter och qualfulla tankar, var det dock skrivet på samma

gång ömt, lugnt och bestämdt. Hon sade deri öppet, att hon led af det beslut hon fattat, men bad honom tillika respektera hennes öfvertygelse och försäkrade att hon måste tida dubbelt om hon lät förmå sig till den svagheten att fortsätta deras förbindelse, ty hon måste då ständigt plågas af den tanken att den hon så högt älskade vore föremål för undran ock anmärkningar för hennes skull. "Du" så slutade hon, måste hafva en hustru den ingen i hela världen kan anse sig hafva rättighet att besudla med en misstanke ditt anseende får ej genom mig minskas; det som är ofläckat, odeladt och högt, skulle det få låna en skugga från mig, din bästa vän? Nej, nej, heldre döden! Jag skulle blygas öfver mig sjalf om min egoism vore så stor att jag kunde blifva denna skugga på din ljusa väg, hvilken kommer att ställa dig tillbaka i verldslifvet. huru fördomsfritt du än blickar deröfver. Opinionen har mycken magt och fastän vi tro oss ej vara slafvar under den, kan dock dess inverkan komma vårt mod att vackla, vår lycka att blekna...

Men det var af ödet beslutat att detta bref ej skulle nå sin bestämmelse i rättan tid eller enligt brefskrifverskans beräkning; så långt före afresan att inga förberedelser hunnit vidtagas till den.

Nu blef det genast returnerat och anlände till Malmö så att just som Elise af brefbäraren fått det åter och stod brydd och hand-



fallen deröfver, fick hon på tröskeln se sin fästman med glädjestrålände blickar. Nästa minut slöt han henne i sin famn med så tydligt visad tillförsigt att hon var hans för tid och evighet, att hon ehuru modfäld och öfverraskad, ej kunde undgå en ögonblicklig smitta af hans lyckliga sinnesstämning. Utan att beräkna något dermed, hade Elise gömt brevet i sin klädningsficka samma ögonblick hon såg sin fästman komma in, och det föreföll henne nästan omöjligt att nu lemna fram eller omnämna det. Skulle hon blifva nödsakad att mundtligen upprepa dess innehåll? Huru skulle hon kunna utstå denna nya pröfning? Hon ryste till vid denna tanke, men vågade ej hoppas på någon befrielse derifrån. Dock, denna nya stunds fröjd tick ej tagas ifrån honom, kanske, ja, troligen, var den, den sista gick genom henne. Dagen förflöt till det yttre glad för alla, inga obehagliga ämnen vidrördes. Borgmästaren anordnade en liten festmiddag inom familjen, till Schmitters ära, man drack och skämtade, alla voro upprymda, men fästmannen aldrig mest. Han hade nästan aldrig sett så lycklig ut och förklarade att återseendet denna gång skänkte honom nästan lika stor sällhet, som Elises första, blyga erkännande att hon "höll af honom". Då hon hörde dessa ord, ville hennes hjerta gråta blod, tyckte hon, men likväl var det henne omöjligt att icke leende besvara Schmitters klara, jublande blickar; de egde en tjus-

kraft, som kom henne att för en stund glömma allt annat, förrådiska rosor flammade upp på hennes kinder. Äfven hon var hvad hon ej på länge varit: blomstrande, glädjestrålände som en midsommardag,

Men dagen förflöt och illusionen försvann. Augustisolén skred ner mot horisonten och glädjens toner tystnade af.

Schmitter och Elise suto tillsammans ute på balkongen, medan det öfriga sällskapet gått undan på en stund, hvar för sig. Schmitter betraktade sin fästmö med ömma, forskande blickar, hennes ansigte hade nu återfått den djupa blekhet, som höljdt det nästan ständigt sedan det olyckliga reseäfventyret inträffade. I hennes ögon låg en onämbar blandning af oro och ljufhet och leendet var sorgset. Allt detta såg han, äfvensom att hon blifvit betydligt afmagrad sedan de träffades sist.

— Du måste vara lycklig och glad min älskade! — sade Schmitter med denna angenäma musikaliska klang i rösten, som endast hjertats språk kunde förläna. t. o. m. hans ovanligt behagliga organ och som förr utgjorde en namnlös njutning för Elise att lyssna till, men vid hvilken hon nu tyckte sig samman krympa ock sin lycka dö bort; ty nu kunde hon ej längre fördröja den stund då allt måste blifva klart emellan dem. — Jag hade skrivit ett bref till dig, — sade hon dröjande. Han väntade något på fortsättning, men då den ej kom, sadé han: — Och detta



bref, som ej kom fram... hvad innehöll det? — Elise tog fram brevet, som hon alltjemt burit på sig, hennes hand darrade, då hon försökte räcka honom det, och hon förmådde ej yttra något. Men Schmitter satt orörlig, han emottog ej brevet, blef mycket blek och såg uppörd ut. Elise måste nu säga något, men hon kringgick hans fråga. — Det återkom returnerad hit i samma stund som du anlände. Hon utstod en het kamp med sitt hjerta, men besegrade sig sjelf och tillade i låg ton nästan — hviskande, fastän ingen fanns, som kunde höra dem: — Läs det då du blir ensam i afton.

Schmitter ansträngde sig tydligen att synas någorlunde lugn, då han sade: — Elise du måste säga mig om det var din mening att förekomma min hitresa?

— Jag tror det hade varit bäst så.

— Elise, min Elise! Jag förstår dig ej! — men det oaktadt erkände han nästa minut åter för sig själf att det icke varit, någonting omöjligt att han, om de utbytt roller, hade handladt på samma sätt och likväl förbrådde han henne i denna stund af smärtsam förvirring, brist på kärlek till honom, han led af att nödgas försaka och just derigeom att han måste värdera henne dubbelt för den högsinnade finkänslighet hon visade, blef försakelsen så mycket större. Men så snart han hunnit komma något till besinning och betänkte de strider hvarom hennes utseende bar

tillräckligt intyg, var det icke längre möjligt betvifla hennes trohet. Han blef en lång stund tankfull och tyst och hon likaså. Hans utseende ljusnade derunder så småningom, då han tänkte: — Jag skall skaffa reda i denna sak och måste jag äfven uppskjuta fullbordandet af min lycka, så afsägr jag mig den likvisst intet. — Med en nästan glad blick sade han derpå i det han fattade sin föstmös händer, ock varmt tryckte dem. — Sörj ej, min engel! Jag lofvar dig att du skall blifva rättfärdigad inför världen och om mina böner ej förmå dig att blifva min maka, måste du blifva det sedan och jag vill hafva tålamod till dess, ehuru Gud skall veta att det blir en stor pröfning. Tro mig nu emellertid att jag skall lyckas och till bevis att du sätter fullt förtroende till mig, mig som du lofvat tillhöra, behåll detta bref och låt mig slippa läsa dess innehåll, jag vet det i alla fall förut, då jag ser dig och var säker att jag fattar och erfar dina känslor lika lifligt som du sjelf, ehuru det förundrar mig att en qvinna äger mod och kraft nog för att bekämpa den makt hennes hjerta eger samt åläggga alla andra röster inom henne, lydadt under en enda; men just så skall den qvinna vara som kan göra min lycka fullständig. Derföre bör den pröfning, som blifvit oss pålagd, genom en så besynnerlig tillfällighet, icke mötas med missmod och eftergift utan tvärtom vi båda hjälpas åt att besegra motgången och intet i verl-



den kan komma mig att vackla eller miss-trösta, blott du står vid min sida och icke uti hopplöshet ifrar för en skiljsmessa, som är oss båda alltför påkostande. Blif dig nu lik igen! Hjelp mig att forska efter sanning-en. Vi skola blifva fiskaler och — lyckas. Låt oss tillsammans genomgå hvarje den min-sta omständighet. Kanske finnes något, som du kan söka reda på ur ditt minne, vid hvil- ket man kan fästa ändan till en ledtråd för sanningen och framför allt måste du vara lugn.

Medan Schmitter så allt mer och mer varmt och förtröstansfullt talade, började lifs-färgen återvända till Elises kinder, hon drog mot eller med sin vilja in i hans sinnesstäm-ning, och ett halft leende smög sig fram på hennes läppar. Huru var det också möjligt annat, då hon såg honom med hela hans själs kraft och ädelhet uttryckt i ord, ton och blick. "Nå, väl då!" sade hon beslutsamt, jag återtager detta bref oläst af dig, men jag göm-mer det i fall den tid kan komma, då du önskar att du hade läst innehållet, jag går in på att afbida tiden och vill för dig åter upp-repa allt som passerade under de ödesdigra timmar jag tillbringade i B... Jag har dem i alltför lifligt minne att utesluta någon den ringaste detalj af hvad som der tilldrog sig. Låt oss redan i morgon f. m. taga ihop der-med. Jag vill äfven försöka vara lugn, men ett löfte fordrar jag af dig tillbaka, om jag

skall gå dina önsknigar till mötes. Fordra aldrig att jag gifter mig förrän allt är utredt och bevisadt. Lofvar du mig det?

— Jag måste väl! Men minns att du sade; *fordra*. Min varma önskan vill jag dock hafva rättighet att påminna dig om och mina böner måtte väl åtminstone icke finna dig kall.



Då Schmitter kommit på sitt sofrum tänkte han minst af allt på att hvila. Den obehagliga situation i hvilken han och hans fästmö befunno sig, stod klar och omutlig för honom. Den var på en gång så öfverraskande och harmful att han tyckte sig hafva rätt befalla den "vik undan!" men han måste dock erkänna sin magtlöshet och inse det fruktlösa i hans knot. Här fordrades tålmod och ett till ytterlighet skärpt spionerianlag, hvilket icke alls fanns i hans lynne eller om det funnits, någonsin haft tillfälle att utvecklas. Just som han satt och resonerade öfver detta fatala ämne, kom tanken åter på Gustaf Leonard, hans mor och det bref hon visat honom. Besynnerligt att jag ej kan lemna dessa personers intressen å sido, då jag sjelf har så stora intresse att bevaka, tänkte han, gick bort till ett bord på hvilket man stäldt skriftyg till hans bekvämlighet och började skyndsamt skrifva följande bref:



— Min kära Leonard! Jag har sökt dig och slutligen vändt mig till din moder för att erhålla upplysningar om hvar du finnes. Hon visade mig det stora förtroendet att tillåta mig läsa ditt bref och jag hoppas denna handling af henne, icke mötes af ditt ogillande, eller den ringaste fruktan för något missbruk å min sida. Innan jag går vidare vili jag glädja dig med att din mor mår väl och att man sörjt för hennes ekonomiska behof, så att hon ej lider någon brist.

Det var min mening att återfå dig på mitt kontor, der ditt raska arbete stundom saknats och i hopp om att nu, sedan du blifvit äldre och mera erfaren, en vänligt utsträckt hand kunde föra dig på bättre väg än den du mot slutet af din kondition hos mig beträdde, men jag kom försent och finner att min handräckning blifvit öfverflödig. Må Gud beskydda och stärka ditt vackra beslut! Och skulle du der ute mötas af vidrigheter, som hindra dess fullföljande, eller känner du dig vackla i föresatsen, kom då ihåg att du kan återvända till mig och låt mig genast skicka respenningar för detta ändamål; ty det bör icke få ske att du för andra gången trasslar bort dina, i grunden goda anlag och din ovanliga förmåga, och din fordne principal ernar ej tillåta det, så vidt det står i hans förmåga att förekomma eller afvärja det. Äfven jag har blifvit äldre och lärt mig inse en och annan af våra lifsfrågor, som hittills undgått

min uppmärksamhet, i hela dess vidd och vigt; härutaf vill jag göra dig särskildt uppmärksam på att vi först och främst äro ansvariga för användandet af det pund vi erhållit samt äfven i och med detsamma för våra bröders, inom det område, der vi blifvit i tillfälle att verka.

Häraf kan du sluta till, hvilket allvar det ligger i mitt anbud att komma dig till räddning om så behöfves efter detta.

Sedan jag nu sagt dig den ena anledningen till mitt bref, kommer jag till något annat, hvilket vållar mig stort bekymmer och för hvilket jag beslutit försöka äfven de mest orimliga medel till upptäckt af dess orsak. Troligen är det dig icke obekant att jag är förlofvad. Min fästmö är en stolt, högsinnad och älskvärd flicka, som jag skänker hela mitt hjerta, och högaktar öfver alla andra. Vi ernade hafva vårt bröllop nästa månad, jag emotsåg med förtjusning denna fullkomning af min lycka . . . men nu har ett hinder uppstått af följande händelse: . . .

Då han i korthet redogjort för det förlopp vi känna förut, fortsatte brefvet sålunda:

— Under alla de forskningar efter tjuven, som jag på enskild väg, så väl som genom polisen-gjort, har jag kommit till det resultat att denna troligen afrest till Amerika med det fartyg, hvilket vid samma tid afgick dit från Göteborg, ty här är en omöjlighet

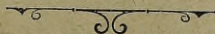


att finna ringaste spår hvarken af nipperna eller gerningsmannen. Att döma efter daton i ditt bref till din mor, anser jag troligt att du reste samtidigt härifrån och jag beder dig derföre noga eftertänka samt om ringaste anledning förefinnes att min förmodan är riktig företaga alla åtgärder för upptäckt af tjuften och nippernas återskaffande. Dessutom anhaller jag att, om och blott ringa anledning finnes till att så kan förhålla sig, som jag jag nu angifvit, du genast och omständligt meddelar mig förhållandet samt det i sådan form att jag kan förevisa det till den person jag sedan kommer att vända mig till, för närmare undersökning, den du ej själf kan åvägabringa utan förlust af din tid och för andra omständigheter. Huru stor summa du därtill behöfver skall med tacksamhet sändas, men jag lägger på ditt hjerta och din heder att ingenting försumma! Kanske hvilar hela min jordiska sällhet i din hand, ty säkerligen har ingen af fartygets passegerare bättre reda på sina reskamrater än du, om jag känner dig rätt. Jag sade min sällhet, jag borde sagt vår, ifall det behöfdes en sådan omständighet, ty min fästmö älskar mig ömt och dock är hon obeveklig i sitt beslut att icke tillåta mig hemföra henne som brud förrän hennes oskuld i denna sak är fullt konstaterad. Således beror två människors lycka på att den olycklige, hvilken troligen ej betänkte hur han i dubbelt mått felade genom att äfven

kasta skammen på en oskyldig persons heder upptäckes, Gifve Gud att du, min käre Leonard, blefve ett verktyg i hans hand för uppdragande af sanningen, min glädje och min tacksamhet tillhöra dig då för evigt.

Jag slutar med försäkran att under alla förhållanden kan du förlita dig på redligt deltagande och skydd af

*Artur Schmitter.*



Under frihetens fana utvecklar sig allt hastigt, då deremot tvång och tvångbegränsning, förlamar hvarje naturlig förmåga att snabbt och med ungdomlig kraft skjuta i höjden.

Här i gamla världen släpas ännu under en mängd små sociala förhållande, fördomar betänkligheter och småsinta åsigtter, tills ej stort mera af det industriela återstår, än slappade idéer. kallnade känslor uttråkade egenskaper och föråldradt åskådningssätt. På samma gång, som det nationela lifvet är tryckt af dylika bojor, hindras dess andliga utveckling från ernåendet af höjd och ljus, mörkrets skuggor skymma horisonten och menskligheten lider, stående midt uti ljuset, skymmande sig själf. Der hvarest en af dessa skuggor skarpast falla i ögonen är den som står mellan fall och bättring. När skall en dagning tränga dit? Vill en usling, som råkat in på



villospår, åter blifva menniska, har han hela menskligheten emot sig, åtminstone med få undantag, ifall han lyckats öfvervinna några, hvilket dock vanligen sker blott till hälften, och genom att väcka deras medlidande till jernbredd med misstroendet, så återstår dock mängdens dom det förflutna, fördomen trycker skamfläckens stämpel på hela hans lif och hedern af att öfvervinna en ond böjelse borttager icke det en gång ingifna föraktet, ehuru bättring borde anses för en större dygd, än all annan. Känslor af detta sorgliga förhållande hade jagat Leonard, liksom mången annan, från fosterjorden. Han kände sig också lik en ny menniska och kunde ej fatta huru han kommit i en så stor miseère, som den han nyligen lemnat bakom sig.

Med allvar och kraft grep han nu in i arbetet, delade intresset för dess resultat med den firma han tjenade, vann förtroende och eggades deraf till ännu mera flit och skicklighet.

Det var endast tre månader sedan hans ditkomst, då han mottog plats som underordnad skrivare och sedan erbjöds honom blifva förste bokhållare i en afträdandes ställe, hvilket med glädje emottogs. Leonard, eller som han der kallades: Orlander, tycktes först nu kommit i tillfälle blifva hvad en man bör vara. Allt lättsinne, hvarje öfverilat begär, voro försvunna från honom. Den lättvindighet och något förflugna glädtighet, som gifvit sig luft

under början af hans resa och som var framkallad af känslan af frihet från misstro och förföljelse, hadeförvandlats i lugnsjelfbeherrskning och då han någon gång deltog i ett nöje var det med största återhållsamhet, man skulle kunna säga: misstro. Han hade skäl misstro nöjets halis — han, som lärt känna dess vansklighet och djupet derunder. I stället för förströelse har han sökt sig några små industri-grenar och insatte hvad penningar desse inbringade i en bank. Hans mål var ju att hastigt samla penningar, för att ersätta de orättvisor han begått i hemlandet. derför fick ej många stunder lekas bort. En dag, kort efter mottagande af den nya befattningen emottog Orlander en biljett från svenske konsuln. Att den framkallade oro är gifvet, då hans samvete ej var rent, denna oro ökades än mera af biljettens innehåll, som uppmanade honom infinna sig hos konsuln för att emottaga ett bref från Sverige, hvilket konsuln "förmodade" vara till honom. Orlander öfvervägde hvad han hade att frukta af denna oförmodade händelse och beredde sig att öppet erkänna hvad han gjort, i fall det var fråga om anklagelse, samt bönfälla om stöd i sin föresats att vidhålla den bättre väg han nu beträddt. För detta ändamål begärde han ett intyg af sin principal, på sitt uppförande hos denne och fick det utmärkt vackert sedan han förklarad att meningen ej vore någon flyttning. Under de svåraste föreställningar



begaf han sig af, omöjligen kunde han föreställa sig att brevet var från någon vän; ingen sådan kunde ana hvart han tagit vägen, men polisen besatt starkare väderkorn och den kunde hafva mångahanda otaladt med honom. Han fruktade därför det värsta, men beslöt att aldrig komma till Sverige med lifvet, förrän han kunde visa sig som en bättre människa, än han rest derifrån. Huru angenämt öfverraskad blef han ej, då konsuln helt välvilligt kom emot honom med dessa ord: "Jag vill önska att jag nu träffar rätt person! Jag har redan haft rätt mycket besvär för att blifva af med det här brevet, som blifvit mig rekommenderadt såsom mycket angeläget och hvars egare man tror kan hafva bytt om namn härute. Så måtte det väl äfven vara, ty bland alla svenskar här kommit i senare tid, har jag förgäfves sökt utleta det rätta. Först nyligen fick jag reda på att herr Orlander — jag känner den firma väl i hvilken herrn har kondition, är svensk och anlände hit sista våren, alltså hoppas jag . . . Säg, hvad var ert namn förut. Signalementet passar rätt bra . . ." Orlander vexlade färg, "var detta en utlagd snara?" tänkte han. Konsuln läste måhända hans tankar och sade uppmuntrande: Man har anmodat mig icke vidtaga några åtgärder, som här kan framkalla ett orättvist mistroende, jag vet äfven att ni är en arbetsam och förständig ung man, hvarför jag ej ernar omnämna

namnförändringen, den må vara föranledd af hvad som helst, så får det stanna emellan oss. Säg därför fritt ut!“

“Gustaf Leonard“, orden ville knappast öfver hans läppar, ty han visste ej precis hvad som kunde komma, fastän konsulns sätt emot honom var vänligt.

“Så är det, se här brefvet! Jag är verkligen glad att slippa ifrån det. Glöm nu inte att svara så man ser att jag utträttat kommissionen. Faryäl min herre!

Leonard gick med lätta steg derifrån, på det högsta förundrad hvad detta bref kunde innehålla, ty han kände igen sin forne principals handstil, men huru kunde han veta hvar Leonard fanns och hvad ville han? Så fort han kommit ett stycke framåt gatan vek han af till en plantering och satte sig på en soffa, i trädens skugga. Under det han öppnade brefkuvertet påminde han sig lifligt Artur Schmitter, hans älskvärda personlighet och vänliga bemötande. En suck höjde hans bröst, han frågade sig sjelf hvarföre de så fort och olyckligt å Leonards sida, blifvit skilda. Han måste helt och hållet taga hela skulden därför på sig. Medan han läste brefvets första hälft, föll en tår nedför kinden. Att så oförtjent vara föremål för intresse samt få emottaga lugnande underrättelser från sin mor, det var en lika stor som oväntad fröjd för hans hjerta och många strängar i hans inre anslogos deraf. Men nu kom brefvets



senare afdelning. Hvad hade han gjort, var det ej nog med det öfriga brutna? Hur skulle han bevisligen kunna uppgifva hvem, som tagit nipperna, utan att störta sig sjelf? Dessa olyckliga nipper, dem han aldrig behöft använda som ännu lågo kvar i dubbelbottnen af hans koffert, hvilka beständigt brännt honom såsom glödande jern och slutligen blifvit nära bortglömda. "Min olyckliga, pojkkaktiga tanklöshet är skulden till allt detta; men det måste afhjelpas, huru sedan allt annat går." Så tänkte han och fördjupade sig i förslager och planer, så att han ingenting såg af folkhvimlet der omkring. Middagstiden förflöt utan att han märkte hvad tiden led och för första gången, denna sidan oceanen, kom han försent till sitt arbete. Detta, äfvensom ett par distraktioner i en räkning, väckte uppmärksamhet samt anmärkningar, hvilka voro allt annat än ursäktande för den, som nyss tillträdt en vigtig post. En af firmans hufvudmän var senare på dagen närvarande och gaf sitt missnöje tillkänna temligen skarpt, men då han hunnit observera Leonards upprörda, nära nog orediga utseende, det han först tillskref något nattligt rummel och hört att så ej förhöll sig, frågade han tvärt hvad som kom åt honom, hvarpå Leonard svarade, att han ej mätte rätt väl samt bad om tillåtelse att lemna arbetet och söka hvila. Detta beviljades utan ovilja.

Det hade varit hans afsigt att redan samma afton besvara Schmitters bref, ehuru han ännu ej fått klart för sig huru han borde skriva, men då han kommit på sitt rum tilltog illamåendet och han måste gå till hvila, hvilken dock ej gaf honom någon själsro. Tankarne irrade hit och dit, hans samvete uthärdade icke det att han var orsak till hans fördne principals och hans fästems sorg, det var tillräckligt belastadt förut, tyckte han, och nu var måttet öfverfullt. Allt sedan han kände sig fri och sett människorna välvilligt och utan misstro upptaga honom, har detta samvete blifvit vaket och skulle aldrig slumra mera, det kände han.

Emellertid verkade alla dessa sinnesrörelser, jemte det ansträngande arbete han ålagt sig för att fort sätta sig in i nya förhållanden, mera än hans kropp utstod. Jag måste hvila en stund innan jag företager besvarandet af detta bref, var den enda slutsats han kunde komma till och så beslöts att ej tänka på någonting, hvilket lyckades alltför väl, då han föll i ett dvalikt tillstånd, som efter några timmars förlopp utvecklades till en våldsam hjernfeber.

Derpå följde en lång tid, omvexlande mellan vildaste yrsel och fullkomlig medvetslöshet. Han genomlefde under denna sjukdom hela sitt förra lif. Läkaren förklarade honom stundom utan hopp, men slutligen inträffade en kris, som ändrade denna dom, likväl utan



att mildra den, ty döden ansågs nu endast utbytt mot svagsinne.

Sådan var den underrättelse Schmitter erhööll från svenske konsuln, då han efter flere veckors fåfång väntan på svar från Leonard, skref för att fråga om brefegaren var funnen.

Schmitters enda hopp hade hvilat på detta svar, sedan alla spaningar i Sverige varit fruktlösa och Elise vidhööll sitt beslut att icke gifta sig förr än hon kunde bevisa sin oskuld. "Nej", sade hon åter, "min älskade Arthur får ej gifta sig med en anklagad, öfverhoppa mig ej med böner, som endast förstöra min uppoffring utan att ändra den, ty de visa mig om möjligt vore, ännu klarare än jag sett förut, hvad jag forlorat . . . och du kan ej veta hvad följden deraf kan blifva jag vet det ej sjelf, ty hvarje bön från dina läppar, den jag ej kan bevilja, faller som eld öfver mitt hufvud."

---

Det var åter vår! Flyttfoglarne lyftade vingarne för att få bygga sina bon och lägga sina redan i nordan skog. Stora skaror af kråkor i grå kapprockar, änder och gäss, genomkorsade luften. Kajorna mera djerfva och lifliga voro i ännu större flockar, redan bosatta för sommaren på sina favoritplatser: Kyrktorn och gamla klockstaplar, alla samtliga familjer, höllo sitt snack och kackel om väder

och vind, gransämja och ofred. Lärkan drillar i skyn och talltrasten började repetera till den blifvande vårsången längre fram; hela naturen höll på att vakna upp till årsmorgon, från den långa vinternatten.

Men för de två förlofvade syntes inga vårfröjder stunda. Tvärtom blef det allt mera pinsamt, detta obestämda förhållande, någonting midt emellan att vara och icke vara oupplösligt förenade. Elise var för andra gången afmagrad och vemodig och tänkte inom sig att det varit långt bättre om Schmitter medgifvit brytningen, då hon påyrkade den. Nu skulle hon ju äfven bära på hans olycka. De hade nu endast köpt sig en tids halft hopp, hvilket blefve allt svårare att säga farväl, ju längre det drog ut på tiden. Hon var modlös, men Schmitter bibehöll ännu åtminstone ett sken af förtröstan och försäkrade att han litade på en lycklig utgång af dess rättvisa sak hvarför målet ännu hölls öppet, ty han ansåg att dess upptagande borde blifva aldrig sista utvägen, för att få sanningen i dagen. Troligtvis måste den dock en gång tillgripas, och då — hvad vore deraf att hoppas? Den jernhårde arbetskarlen med sitt tjurskalliga sinnelag, var något att vänta af honom efter då han hittills varit obeveklig? Bodde någon bättre känsla i hans bröst och hvilka medel skulle kunna väcka dem till handling? Alla dessa frågor stodo obesvarade och dunkla. Schmitter och Elise hade tillbringat julen till-



sammans i Malmö och sedermera icke träfats, men flitigt brevexlat.

Det var nu i slutet af april, Schmitter stod tankfull i sitt mottagningsrum, hvarifrån några besökande nyligen aflägsnat sig, hans tankar voro oroliga, nästan orediga bilder föresväfvade honom.

Det var öfver hufvud taget, idel skymning, då han skådade bort mot framtiden, hvars sollyste matt bakom moln. All hans rikedom, lyckade spekulationer, framgång, anseende, hvad vore de om Elisæ ej delade dem och henne måste han sakna, kanske för alltid; det såg ej bättre ut, då man afräknade ovissa förhoppningar, ungdomliga illusioner och halsbrytande planer i verklighetens contocourant. Detta, blott detta enda! är i vägen för mig, tänkte han, och detta, blott detta förmår jag icke besegra. O! hvad det var påkostande för hans unga, modiga själ, som ännu icke blifvit tämjd under någon nödvändighetslag. Utanför det fönster, der han stod, låg en liten täck trädgård, der han stundom brukat sitta, för att i ro från det affärsfulla lifvet tänka på sin fästmö och drömma sig in i deras tillkommande husliga lif, der var så pass fri utsigt att man såg en flik af den högblå himlen, vårsolens varma strålar fick plats till sina lekar på trädens qvistar och några rabatter der de allra första vårblommorna titade upp. Ett par trädgårdssångare hoppade lifliga och glada omkring hvarandra, deras

fröjd tycktes så stor att de återgåfvo en och annan refräng af den tidiga morgonsång, som vanligen tystnat redan då människorna vaknat.

“Skall då endast jag ej få glädjas af denna tid, då hela naturen lefver dubbelt!” tänkte Schmitter, med ett förr aldrig erfaret utbrott af bitterhet. Det är allt bra hårdt! Elise du är“ . . . han tänkte icke ut meningen, den innehöll en förebråelse och den var orättvis. Han kände allt för väl huru hon äfven led och han delade hennes sätt att se saken, men kunde ej afhålla sig från den önskan att de sympatiserat mindre i detta enda afseende. Det var svårt, mycket svårt för honom, tyckte han, och så var det obestriddigen, han visste numera icke ens något som kunde företagas. Hindret stod likt en ogenomtränglig mur mellan Elise och honom, striden var utkämpad å hans sida, han kunde ej längre hjälpa henne och hon, hon kunde således ej tillhöra honom. En tung suck höjde hans bröst och han kände sig så ur jemvigten kommen, att den frågan framstälde sig: männe jag blir sjuk . . .? Denna tanke afbröts af ringklockans ljud.

— Åter igen! — Han blef otålig.

Det var endast brefbäraren, som aflemnade posten och sedan gick.

Schmitter sorterade brefven och lade dem i tvenne högar. Först läste han alltid de, som voro från vänner och bekanta, lemnande affärsbref till den bestämda arbetstimman. Intet bref fanns från Elise, intet från Öst-



lind, intet från Amerika, hvilket senare han ej heller väntade numera, sedan han genom konsuln visste att Leonard befann sig på ett hospital för sinnessjuka. Ett mindre paket bevärdigade han icke med någon uppmärksamhet det sköts åt sidan såsom helt säkert innehållande endast profver. Han hade läst ett af sina bref och satt, begrundande innehållet, då hans något tankspridda blick kom att fästa sig på det undanskjutna paketet, han tyckte nu att det hade en ovanlig kantighet, för att innesluta tygprofver och räckte mekaniskt ut handen, för att taga i det, han lyfte först på det och vände det derpå så att utanskriften, som legat neråt, kom upp. "Från Amerika!" utropade han högt, nästa minut var omslaget öppnat, ett fint och tätt fullskrifvet pappersark, var det första, som föll honom i ögonen, för resten var der en med snören omsorgsfullt omknuten pappask, brefvet eller kanske snarare handlingen var skriven med en för Schmitter obekant handstil, men hvad kunde asken innehålla? Han öppnade nu denne, som locket var aftaget, glänste det till i hans ögon, hans mun log och han utropade: "Elise!" Derefter utbredde han askens innehåll på bordet, det bestod af tre stycken guldsmycken, en brosche, ett armband och en urkedja. Ja, de äro de samma, som guldsmeden uppgifvit och beskrifvit, precist sådana, som de ligga der framför honom.

“Intet tvifvel mer! Ingen sorg mer! Vi äro räddade! utropade han.”

Med först afgående snälltåg söder ut, reste Schmitter från staden, affärerna och alla qualfulla tankar. Med en biljett hade han under rättat Elises tant och bedt henne snart vänta honom med sin fästmö tillbaka. Efter några timmars förlopp inträdde han hos länsman Östlind. “Här äro de” sade han och tog fram nipporna, “se det är ju alldeles riktigt efter uppgift?” Östlind blef angenämt öfverraskad. “Männe det!” sade han under det han tog fram en gammal kungörelse i hvilken nipporna voro beskrifna samt jemförde dem noga med denna guldsmedens beskrifning. “Ja, det stämmer! sade han, hvem har funnit dem? och hvar voro de?”

“I Amerika.”

“I Amerika?”

“Ja, då det ej var möjligt finna dem i Europa, måste de väl någonstädes vara”, skämtade Schmitter, som inom parentes sagt icke låtit ett halft skämt komma öfver sina läppar på ett års tid.

“Visserligen! men hos hvem?”

“Det vet jag intet och det betyder ju ingenting?”

“Tvärtom! Det är långt ifrån att vara utan betydelse! Ni önskar naturligtvis bevisa inför allmänheten att er fästmö är fullkomligt oskyldig; åtminstone vet jag att hon fordrar



en sådan belysning af saken. Nåväl! härtill fordras icke allenast dess trolighet utan fullt konstaterat hvem som tagit dessa nipper. Förstår grosshandlaren!"

Schmitter förstod alltför väl fast han i sitt glädjerus ej tänkt på en sådan invändning. Han bleknade och tänkte: "skall jag nu åter ställas på samma olyckliga punkt."

"Finnes intet papper med som upplyser härom?" Medan Östlind yttrade detta, vände han upp och ned på asken, nipperna hade legat på bomull, hvilken nu föll ur och med den följde ett litet hopvikt papper, som förut ej blifvit observerat. "Läs hvad der står", sade han och lemnade papperet till Schmitter. "Jag vågar min nacke på att detta papper innehåller hvad som felas oss."

Schmitter dröjde inte att taga del af innehålllet, hvilket lydde så här: "Här följande guldnipper", hvarpå dessa uppräknades och beskrefs hvarför sig, "hafva blifvit aflemnade till mig af en person, som erkänner sig hafva tillegnat sig dem på oredligt sätt den 2 april 18 . . . under en marknad vid R . . . jernvägsstation. Som hans samvete nu vaknat, önskar han återlemna dem till egaren, jemte erkännande att han vid samma tillfälle stoppat en guldring ur samma butik i en dams klädningsficka, hvilken stod bredvid honom.

Som nämnde person härstädes uppför sig väl, respekterar jag hans önskan att intet namn utsättes.

Ångern är honom ett tillräckligt straff“  
etc.

Skrifvelsen var undertecknad af svenske konsuln i Chicago, jemte tvenne vittnes in-tyg. Schmitter hade uppläst detta med en röst, som till sin början var darrande, men snart blef full af jubel, då han hunnit slutet, sade han: “Är det nu nog bevis?” och såg frågande på Östlind.

“Nu äro vi på det klara. Jag gratulerar, herr grosshandlare!”

Åtta dagar derefter var det åter marknad vid B... station och middagståget kom, liksom för ett år tillbaka samt stannade de vanliga tjugo minuterna. Bland passagerare, som gingo ut, syntes äfven Elise Holst men nu ledsagad af sin lycklige fästman. De gingo arm i arm bort till marknadsplatsen och stannade vid samma stånd der Elise köpt uryckeln och iråkat det obehågliga äfventyret. Samme guldsmed träffades der nu, de samtalande med honom om händelsen och köpte några af hans arbeten. Schmitter hade icke haft mycket besvär med att öfvertala sin fästmö vara honom följaktig till Stockholm samt sedermera så fort öfliga seremonier det medgaf blifva hans hustru. Ett års pröfning hade om möjligt ännu mera fästat dem vid hvarandra, ty den visade tydliggen allvaret i deras känslor och orubbligheten



af deras tillgifvenhet å ömse sidor. "Ack, hvad jag nu åter är lycklig!" sade Elise, då de vände tillbaka för att fortsätta resan. "men", tillade hon, "jag tror nog att detta års sorg varit oss nyttig, den har lärt oss en hel hop som i framtiden kan komma oss till gagn, att veta och hafva erfarit. Förut tänkte åtminstone inte jag på lyckans vansklighet eller nödvändigheten af att kunna försaka och vara tålig och om någon visat mig de kval jag utstått, skulle jag aldrig trott mig ega kraft att uthärda dem. Nu vet jag allt detta och är trygg, ty jag har äfven sett att ditt stöd aldrig skall svika mig."

Flere personer, som sett Elise på förra marknaden, igenkände henne och det så mycket lättare, som hon med afsikt tagit samma ytterkläder, som hon då begagnade. När nu hennes glada blickar föllo på de kringstående, nego kvinnorna och karlarna aflyttade hufvudbonaderna. Genom "provinsbladet" var det redan allmänt bekant att nipporna blifvit funna ute i Amerika, hvarför Elise i hast blifvit en "martyr", eller kanhända rättare sagt: "Ett helgon", ty sedan opinionen så der tvärt vändes om, är det lätt nog få sig en gloria, i folkets ögon. "Stackars fröken", hördes nu sägas bland kvinnorna. "Hon råkade illa ut i fjol, kunde lätt fått blifvit ansedd som tjuf i all sin dar." "Det måtte vara tungt blifva misstänkt när man är oskyldig". "Se bara så fin och grann hon

är, ögonen lysa så att man knappast kunde låta bli att se på dem och en sådan "rask" herre till fästman hon har." "Åh, hvad det var väl, att han ej öfvergitvit henne för allt detta." "Raskare" par kan man inte få se" etc.

Just som de skulle lämna platsen blef Schmitter uppmärksam på en karl och en kvinna, stående vid en disk, båda voro klädda i fina högtidsdräkter, de vände ryggarne åt gatan, men det var något i mannens rörelser och ställning, som föreföll honom bekant. Det var äfven ett förlofvadt par, som enligt allmogens sed, voro der för att köpa s. k. "gäfvor" eller fästmanspresenter. Fästmannen syntes mycket stursk och kavat men oaktadt hans fina kläder, öppna halfsidenväst och rosiga halsduk, var hans ansikte motbjudande och hans skick groft. Fästmön, hvars yttre obestriddigen var under medelmåttan, kastade dock vänliga gillande blickar på honom, tydligen beundrande hans frivola infall, dem han högt uttalade under sjelfsvåldiga gester. Hon var utan allt tvifvel en beskedlig men mycket enfaldig person, som låtit sig bedåras af hans artigheter och fagra löften.

"Låt oss se på de där båda", sade Schmitter till Elise, "de utgöra säkert en framstående tafla ur folklifvet härnere. Se på fästmannen, en sådan matador, "han tror sig vara emot sin fromma fästmö. Jag tors slå



vad om hvad som helst, att hon har pengar ... så, nu profvas ringen, inseglet på den blifvande äktenskapliga lyckan. "Stackars flicka! Jag förutser att det leende, som nu tolkar dina förhoppningar, snart nog bytes i tårar genom mannens hårdhet, han är för vedervärdig, tycker du ej det Elise?" "Jo, obeskrifligt vidrig i mitt tycke, men vi ha ännu inte sett hans ansikte, kanske är det bättre än fasoner och uttal, säkert har fästmän en motsatt smak med oss, hon ser verkligt lycklig ut, men så blyg och tafatt, de äro två ytterligheter". Nu vände karlen ansiktet emot dem, men lika hastigt svängde han åter om, synbarligen af någon särskild orsak, samt aflägsnade sig så fort fästmöns långsamma rörelser tilläto. Schmitter och Elise växlade en blick, båda hade igenkänt Elises falske anklagare. Schmitter sjöd af harm. "Din usling!" sade han halfhögt, "det är du som vållat oss ett helt års sorg. "Nu beklagar jag äfven hans arma fästmö", sade Elise. I detsamma mötte de Östlind, som stannade och hälsade. Schmitter bad honom följa dem till jernvägen för att språka, deras tid var för knapp till att stanna.

"Har ni sett den falske anklagaren här?"

"Nej, hvar är han?"

"Han går där bortåt med sin rika fästmö, stackars barn!"

"Sää! med honom har jag ännu ett ord otalt, isynnerhet sedan han ernar gifta sig.

Det bör aldrig tillåtas en sådan skurk. Han skall istället inför domstol, alls icke i brudstol, det blir jag man för.“

“Gif mig eder hand derpå, sade Schmitter. “Tack och farväl! “Så, nu ringer det till afgång. Låt mig veta den der karnaljens öde och om möjligt är, bevekelsegrunden till hans nedriga handling.”

“Jag vill försöka. Lycklig resa mitt herrskap!”

Ett par dagar sednare sutto Schmitter och Elise en dag tillsammans hos tanten i Stockholm. Samtalet hade vändt sig kring några bosättningsartiklar o. d. och just nu avslutat dessa anordningar.

Elise bad sin fästman att få läsa den skrivelse han, jemte nipperna, erhållit från Leonard, hvilken lätt igenkändes fastän intet namn stod derunder, ej heller någon upplysande öfverskrift; ett försiktighetsmått, som Leonard ansett sig böra iakttaga för sin personliga säkerhets skull, ifall pappere genom någon tillfällighet kom i obehöriga händer.

Så snart Leonard öfvervunnit sin kroppsliga sjukdom och den derefter följande själsförslappningen var hans första företag att besöka svenske konstn, hvilken han visste hade efterfrågat hans tillstånd under sjukdomen och anledningen därtill gissade han vara ytterligare förfrågningar från hans fordrne principäl, Schmitter.



Sedan han hört att så förhöll sig, omtalade han öppet hela sin förflutna lefnadsbana, sina föresatser och förhoppningar, jemte ång-er och oro för Schmitters och hans fästmö-sorgliga ställning till hvarandra, uppkommet genom hans tanklösa felsteg.

Konsuln emottog detta förtroende på ett mycket älskvärdt och människovänligt sätt, tydligt röjande sitt intresse för alla parter-na. Han tillrådde Leonard gå tillväga på så vis, som sedan skedde samt åtog sig ran-gera saken till allas fördel. Under sednare tiden af sitt tillfrisknande hade Leonard gjort en uppsats öfver sin lefnad, för att gö-ra klart *huru* och *genom* hvad omständighe-ter han kommit i sin olycka; han hoppades att de begåguna förseelserna skulle både nå-got förklaras och vinna undseende och detta var honom en liten tröst under de stunder af ånger hans dåvarande sysslolöshet, gjorde honom bitta.

Den firma han före sin sjukdom tjenat glömde honom emellertid icke utan erbjödo honom ånyo plats, så fort krafterna återvändt.

Det papper som åtföljt nipperna hade han lämnat öppet hos konsuln med yttrad önskan att denne först måtte genomläsa och sedan afsända det. Elise emottog det af sin fästman för att läsa sedan han lämnat henne, dess öfverskrift var: *Följ mig först, döm mig sedan, men fördöm mig ej!* och dess innehåll följande: "Mitt hem och min barn-

dom stå lifliga för mig. Min far var länsnotarie, men hade flere befattningar derjemte, hvilka mycket sysselsatte honom utom hus. Jag såg honom aldrig annat än vänlig och lugn i hemmet. Mig kallade han ständigt "sin lille käre pilt", som skulle växa upp och blifva honom till stor glädje. Aldrig kom han hem från någon längre utfärd utan att hafva någon fröjd åt mig i sin stora rockficka, den jag fick sjelf undersöka och vända ut och in på flera slag, för att se väl efter om der fanns mer än jag i första tag uppfångade, sedan satt jag på hans knä fägnande mig åt den leksak, eller ätande det "namnam", han medfört, hvarefter jag visade min tacksamhet med en kyss och en något vådlig lek med hans yfviga polisonger tills han skrattande visade bort mig för att gå till sitt trägna arbete. Min mor var en mycket flitig kvinna och då jag tänker efter hvad sysselsättningar hon i synnerhet hade, förstår jag att hon arbetade största tiden och tänkte alltid för mig. Hon sydde och stickade mina kläder, lärde mig läsa, skrifva och räkna, då jag ensam eller i sällskap med någon jämnårig, lekte i trädgården, satt hon derute för att öfvervaka mina nöjen och otaliga voro de påhitt och sysselsättningar hon gaf mig, för att underhålla min liflighets fördringar. Hon smekte mig äfven ofta och var jag någon gång nedslagen och fann alla gamla förströelser odugli-



ga, då kunde hon sjelf ikläda sig ett barns gestalt och blifva min lekkamrat, hvilket gjorde mig mera uppsluppen och glad än allt annat, möjligen till en del derföre, att det sällan kom på och sålunda beständigt hade nyhetens behag. Icke sällan hörde jag främmande berömma mig som vacker, kvick och snäll. Min mor instämde uppriktigt och varmt häri. "Ack", sade hon, "han är så god, så lättfattlig, aldrig vill han något ondt, aldrig är han olydig. Han skall säkert blifva en stor glädje för oss på gamla dagar så väl som nu. Må Gud bevara honom, att blifva sig lik." Ehuru hon var nog förståndig att ej yttra detta i afsigt att låta mig höra berömmet, hände dock att jag satt obemärkt i min lilla vrå bakom fortepianot och lyssnade dertill. Säkert var mitt späda sinne ganska känsligt på den tiden, ty jag minnes väl att hennes ord gjorde ett lifligt intryck och att jag vid ett dylikt tillfälle sammanknäppte mina händer och tänkte: "Ja, må Gud hjälpa mig att alltid glädja mina föräldrar", och sedan uppgjorde jag att då far ej längre orkade med tjensten, ville jag göra den i hans ställe, men lönen skulle han och mor dela.

Då min skoltid kom hade jag ej så litet undangjort genom min mors undervisning och som jag hade lätt för allting gick jag hastigt från klass till klass, men af kamraterna lärde jag äfven lätt en del skälmstycken och fula vanor, om hvilka jag förut knappast haft

aning. Lyckligtvis bibehöll jag en god vana från barndomen, nemligen att omtala allt för min mor, samt förstod att hon hade rätt, då hon förestälde mig hvad som var orätt, hvilket jag sedan undvek så mycket jag kunde, för att icke bedröfva henne. Studentexamen tog jag tidigt och med mycken heder. Mina föräldrar gräto af glädje, då de sågo mig första gången i min hvita mössa träda öfver hemmets tröskel.

Så blef det fråga om hvad jag skulle blifva. Min far sade då, att han just ej hade tillgångar till en dyr kurs för mig, men ifrade jag likväl derfor, finge det väl gå på något sätt; dock blef han mycket belåten, när jag förklarade min håg för handelsyrket, blott jag slapp gå den vanligaste kryddbövägen och beslöt skrifva till grosshandlare Schmitter i Stockholm, hvilken han kände till. Kort derefter for jag till den stora staden, för att genomgå en kurs i bokhålleri, som gick lätt och fort för sig, hvarefter jag genast kom på Schmitters kontor. Jag hade rest från hemmet åtföljd af mina föräldrars varma böner och förmaningar att akta mig för hufvudstadens frestelser. "Vi lemna nu ut dig", sade min far i afskedsstunden, "att på egen hand gå din framtid till mötes, du är vår största glädje i lifvet och din framgång vår käraste hopp; det beror nu helt och hållet på dig om du sjelf blir lycklig och om dina föräldrar få njuta en lugn ålderdom, eller tvärt -



om, men vi bero i så fall mera af dig, än du af oss; svik därför ej våra förväntningar, min gosse! Jag sade allt beror af dig sjelf, detta är dock min öfvertygelse; ty då Gud gifvit dig alla egenskaper, som kan göra en menniska lycklig, måste du fela groft emot hans bud, för att icke blifva det.“

Jag reste från hemmet med bästa föresatser, att aldrig förgäta dessa ord, hvilka inristades i mitt hjerta, fastän mycken orenlighet sedan föll deröfver och fördunklade in-skriften för lång tid.

Det var ett helt nytt lif för mig, det som nu begynte. Jag hade visserligen ett rum att bo uti, men det hade ingen ringaste likhet med ett hem, allra minst det jag lemnat, der arbete och allvar voro grundfärgerna. Så snart arbetstimmarne på kontoret voro slut, måste jag ut i verldsströmmen. Ingen frågade efter hvart jag gick eller sade hvart det var bäst att vända sig; lika litet hvar jag icke borde taga vägen. Jag borde alltså sjelf se, pröfva och välja, men dertill var jag för ung och omisstänksam; jag trodde alla väl och dömde efter det leende skenet. Dertill kommo nya bekantskaper och kamrater dem jag trodde mig böra lyda, emedan de voro erfarna. De drogo mig åt alla håll, liksom de föresatt sig slita mig i stycken. En till schweizerierna med sina förfriskningsställen och opåräknade lockelser, en till spelborden med dess orgier, en bjöd på sexor, som ut-

manade till gengäld! allt åtföljt af rummel och stojande glädje, som alldeles förvillade min eldiga själ, så att jag snart vandes vid alla de förlustelser, som utföras bakom kulisserna i lifvets stora skådespel. Till en början uppfattade jag endast ytan af dessa nöjen och den bedårade mitt glada sinne; då jag någon gång ryggade tillbaka vid en djupare inblick, hörde jag en hånskrattande hop omkring mig, som ropade: "Nej, se på landtjunktaren. Det synes han aldrig varit ute förr! Han vill spela helgon! Var inte blyg hedersbror! Hur kan man vara så enfaldig vid tjugo år? Sådant duger ej här, man måste lefva och vara karl, om man skall komma någon väg, och hafva roligt emellanåt." "Lefve nöjet"; instämde jag, anseende min stolthet sårad af de andras hän och härmed var jag invigd i deras krets och inom det så kallade nöjets trolleirkele. Min uppretade inbillning tog sig nu för att blomsterströ äfven det mest lättsinniga och grofva, jag tyckte mig kommit in i en lustgård, hvårs alla gyllene frukter bjödos mig. Jag drack, spelade och försummade intet af lustgårdens njutningar. Stundom kommo mina föräldrar och deras afskedsord för mitt minne, men dessa väckelser resonerades bort dermed att de ej kände till Stockholmslifvet och hvad dertill hörer. Jag började äfven blifva ganska egenkär och inbilsk och det var mindre besynnerligt, ty på kontoret hörde jag beröm för mitt



arbete, derutanför mina sällskapsbröders bifall, då jag nu var den "tousjouraste" och treffigaste ungdom de någonsin väntat sig. De voro särdeles roade af min glädtighet och mina infall samt täflade om att förhjelpa mig till alla deras förströelser, dessutom hörde jag fritt erkännas af de fria kvinnor med hvilka jag kom i beröring, att jag var en "söt gosse" etc.

Mitt lefnadssätt blef ganska dyrt, men icke en enda gång behöfde jag skriva hem, för att få penningar. Man erbjöd mig lån från alla kanter och då desse skulle betalas visade man mig till procentare eller gick i borgen hos någon annan. Allt gick så legergt, så treffigt tillväga som om hela lifvet varit en lek och människorna endast figuranter. Stundom lånade jag andra mitt namn, för att visa återtjenst o. s. v.

De enda pröfningar jag härunder erfor, voro min mors bref, hvilka visserligen glädde mig, men äfven väckte svåra förebräelser, tyvärr! icke till min förbättring, emedan de genast måste dränkas i nöjets flod för att icke bränna för hårdt i mitt samvete. De framkallade visserligen klara bilder från det kärleksfulla, fridsälla, rena hemmet och Gud är mitt vittne, att jag då saknade hemlifvet, men hvart skulle jag gå, för att finna ett sådant, der jag fått se vänliga anleten, barn och föräldrar, uti hvardagslifvets treffliga krets? Nej, det fanns ej för mig, icke ens en skynt

deraf, som kunnat värma mitt hjerta och äfven om mitt lifliga blod tillåtit mig sitta ensam på mitt rum, eller ensam ströfva omkring under lediga stunder, skulle dock "glada bröder" kommit och tagit hand om mig, med lock och poek, och det fordras att vara till hälften automat, för att emotstå dem och deras argument; men till att lefva som eremit, midt i verldsströmmen, var jag ej heller skapad. •

Slutligen började min helsa svigta. Bröderna ordinerade då stimulerande medel, och ökade på portionerna af mina utsväfningar. Aftnarna voro ej tillräckliga för dem, nätterna anlitades äfven och morgnarnes hufvudvärk hindrade mig komma i tid till kontorsgöromålen; anmärkningar och förebräelser blefvo föliden.

Dertill kom en dag, som sade mig att krediten var slut, förtviflan häröfver vållade än flere "bockar" i kontorsböckerna. Min olyckliga ställning blef snart klar för mig: fordringsegare med björnramar, polismän med stämningar — *flyende vänner* . . . Snart stod jag ensam med bysättningsdomen i perspektiv. Samtidigt härmed afskedades jag af min principal. Allt var förbi.

Tydligen såg jag nu mitt elände och blef alldeles modlös, anseende min belägenhet lika ohjelpig som tröstlös, men ett beslut måste fattas. Det bestod i att fly, lika godt hvart, blott jag kom undan och ej hem med skam



och sorg, men som olyckan ej kunde döljas, skref jag ett ångerfullt bref till min far och bad honom försöka och glömma, att han haft en son — förlåtelse var denne icke värd.

Derpå skaffade jag mig genom en enda barmhertig broder af alla dem, som slösat välvilja på mig under glädjens dagar, ett falskt gesällbref och lämpliga kläder. Med dessa relikter från Stockholmslifvet, smög jag mig en natt derifrån och dref landet omkring på vanligt gesällmanér.

En dag såg jag i en tidning, att min far var död och kunde icke emotstå mitt hjertas längtan att återse honom, innan han gömdes i den svarta mull. Äfven längtade jag få träffa min mor och om möjligt var, erhålla hennes förlåtelse. Innan jag hunnit hemmet hade jag genom förfrågningar fått veta, att min far dött af sorg öfver en son, som först ruinerat honom och sedan flytt. Närmare hemmet visste man närmare reda på saken och antydde temligen tydligt, att han med flit kommit i sjön och drunknat.

Mitt förnuft vacklade. Hvad hade jag gjort? Ack, det mest otacksamma och grymmaste i verlden. Stulit frid, lycka och lif från dem, som gjort allt för mig, bringat min mor i fattigdom och förtviflan, förstört mig sjelf till kropp och själ. Det var ett stort syndaregister vid tjugofyra år! Min mor tillgaf mig allt, men bestormade mig med böner att bättra mig. Jag måste lofva henne det på min fars

graf och såsom enda medlet till godtgörelse af det jag brutit, men huru skulle denna återupprättelse utföras? Jag var försvagad och slapp, hade icke ens anständiga kläder, min mor egde intet och båda voro vi för blyga att bedja andra om hjälp. Jag begaf mig åter ut på vandring och grubblade öfver hvad jag skulle företaga. Plötsligt uppsteg en hemsk idé hos mig. Jag ville stjäla mig penningar, för att kunna lemna en verd, som först förstört och sedan förskjutit mig. Jag ville resa till Amerika och der blifva en ny menniska, ty det var mig omöjligt ens försöka i hemlandet, sedan jag gjort mig förtjent af, och måste mötas med misstroende.

Genom detta fördömda medel lyckades jag komma öfver hit och ansåg mig hafva hunnit tillräckligt långt bort, för att ej kunna hinnas, vare sig af rättvisan eller någon orättvisa, från gamla världen, men mitt hopp och min tro är, att jag då detta afskyvärda medel tillgreps, genom ånger och förtviflan var så förvirrad i min hjerna, att jag icke var fullt tillräknelig då.

Efter min senast utståndna sjukdom känner jag mina krafter till såväl kropp som själ stärkas och den högstes bistånd understödjer mitt uppsåt att blifva en ny menniska.



Då Elise slutat läsningen af ofvanstående, blef hon mycket tankfull. Schmitter, som varit ute i några affärer, återkom i detsamma, men han observerade knappast detta, ännu mindre hörde han på, då hon berättade, att Leonards förfall begynt redan under gamle Schmitters tid och att det sedan tilltog i hög grad, så att han nödgades skilja sig vid honom, huru han sedan sökt få veta hans vistelseort m. m., som redan är nämnt. Tanten fick besvara allt detta. Elise såg väl på dem, men det syntes att hennes tankar voro frånvarande från ämnet. "Huru många kontorister har du?" sade hon slutligen.

"Fyra, hur så? Elise besvarade icke denna sista fråga, det märktes lätt, att hon hvarken ville bli störd eller lät störa sig.

Efter en stund bröt hon åter tystnaden:

"Det är ju oförsvarligt, min gode Artur! att låta ynglingar blifva så öfverlemnade åt sig sjelfva. Jag förstår inte hur det kan vara så, så... hon tvekade. "Hvad så?" frågade Schmitter. "Så omenskliga bruk till. Det är oförlåtligt, min älskade!"

"Du har nog rätt, men man vet ej af annat, och... Hvad skall man göra?"

"Hvad man skall göra? säger du. O! här är mycket att göra, min vän! Elises ansigte strålade af ädel värme, då hon tillade: "mycket som bör och kan göras... Vi skoia en annan dag samtala härom, Artur! Nu är jag

ganska upprörd af det jag läst och de nya tankar det framkalladt.“

Elises tant gjorde emellertid alla förberedelser till bröllopet, hon fick nu äfven hela den återstående urstyrseln, i dess minsta detaljer, på sin del; ty fästmön var blifven helt förändrad de sista dagarne. Ifrån att med omtanke och intresse hafva deltagit i allt, lemnade hon nu allt med den enkla förklaringen: “Gör som tant tycker, helt och hållet, jag blir då nöjd.“ Förut hade gumman ofta märkt, att deras smak var ganska olika. Hvad var nu påkommet? tänkte hon. Jag minnes väl huru olika vi tänkte angående färgen på sidenet till brudtacket. Jag ernade just proponera högrödt, men i detsamma bestämde hon sig för grönt, en färg, som jag aldrig rätt kunnat med. Derföre så, om jag måste bestämma en del andra saker, skall Elise ovilkorligen säga hvad mönster det skall vara på stickningen, annars kunde hända att jag toge ekblad med ollon, då hon föredrager stjernor med punkter emellan dem. Nej, hon måste välja det sjelf. Om jag nu blott kunde begripa hvad det är, som så förändradt henne ... Hvarje gång Schmitter är här, gå de arm i arm fram och tillbaka i salongen, samtalande så allvarsamt som om det vore fråga om en begrafning och ganska sorglig skulle den vara, i stället för ett bröllop utan alla betänkliga biomständigheter och det vet jag, tat detta är. Jag tycker de borde vara glada



nu, allt hvad man kan önska sig ega de... men se ungdomen nu för tiden kan ingen fatta. Så, sitter hon ensam hemma, ja, då är hon mest på sitt rum och när jag tittar in der, ser jag hur hon blott grubblar på något, så djupt som vore det fråga om ett problem, på hvares lösning hela hennes lycka, — nej, det förslår intet, hela världens lycka, berodde. Kan det hafva kommit något emellan, nu igen... en fnurra på tråden midt under lysningen... I så fall tycker jag likväl att fästmannen borde se helt olika ut, men tvärtom! Han riktigt skiner af lycksalighet och är med om allt hvad jag föreslår. Nå, nå, gåtan löses väl, emellertid fullföljer jag det påbörjade, så kanske vinden vänder sig om och himlen klarnar öfver de älskandes horisont. Förlofningsstiden har alltid sina molnkåpor, som segla öfver den, huru ljus grunden än är. Efter detta resonnement återgick hon till de ifrigt sysselsatta sömmerskorna, gifvande rättelser och föreskrifter.

“Men hvad stod på?” fråga vi, liksom tanten. Elise såg verkligen mycket betänkelig ut och äfven fästmannen var allvarsam, men det låg något obeskrifligt ljuft under detta allvar. Hans ansikte liknade en taffla på hvilken konstnären låtit den ljusa grunden framstå dubbelt klar just igenom anbringande af djupa skuggpartier.

Låt oss lyssna till de förlofvades samtal, kanske just nu, då de afbrutit den vanliga

promenaden i salongen och stannat framför ett fönster. "Har du begrundat denna Leonards skrifvelse?" säger Elise, "jag tror mig nu hafva uppfattat hela vidden af den tafla, som deri målas. Den utgör icke allenast ett enskildt drag ur verkligheten utan denna, sådan den framstår genom en af de många missriktningar, som i oändliga varieteter, dock grunda sig på ett enda förhållande."

"Och detta förhållande" . . . .? frågade Schmitter med en blick och en min, som tolkade hans öfvertygelse om svarets ofelbarhet.

Men Elise lemnade frågan obesvarad och fortsatte sin egen tankegång: "Jag vill ej påstå att vår tid har brist på människokärlek, dertill göres allt för många och stora uppoffringar och bemödanden för människornas bästa. Skolor i alla riktningar hafva redan länge sedan börjat uppstå, men dessa bemödanden att sprida upplysning och fullkomning är i flere afseenden ungefär som då man tändt en lampa och försett den med en viss kvantitet olja, men sedan icke vidare vill bestå någon sådan, hvarföre den får brinna så länge den kan, men sedan blifva en rykande veke. Så gör man ju med ynglingarne. De få tillräckligt med vetenskaper, men då de trötta af studerande och tvång komma ut i det fria, utsträckes ingen hand till deras ledning, de blifva hufvudyra i det stora vind-



draget och famla än hit än dit, en och annan synes väl stå sig bra nog, men ser man ner i hans hjerta är der kanske lika mörkt på dess djup som desse fallnes öden, hvilka blifvit, likt Leonard, synbarligen fallna. Och likväl gå människorna kalla och ligkiltiga för dessa följder, som gripa så vidt omkring, som tillväxa och fortplantas på tusende sätt äfven der de dölja sig undan för den ytliga betraktarens blick. Låt oss till exempel se saken från en sida, kanske den allra vanligaste och som faller minst i ögonen. Om vi tänka oss en yngling mindre lättrörd och eldfängd än Leonard, eller t. o. m. en i det närmaste lik honom, han drages med i samma hvirfvel, blir lika omoralisk i själen och till det mesta äfven i handling, men har någon spännkraft, som håller tillbaka i det ekonomiska, hvarigenom han antingen ej blir ruinerad, eller om så är, dock förstår att genom dolda bedrägerier, i stället att blifva tjuf inför lagen, bringa sig upp igen. Han håller sig derigenom uppe inför verlden, men har i allra flesta fall undergräft sin fysiska och moraliska existens. Han gifter sig, hans hem och familj blifva mer eller mindre berörda af familjefaderns förfall, äfven om detta hunnit blifva rätt bra öfversmetadt och bortglömdt, äfven em erfarenheten och åren gjort honom bättre i tänkesätt, ty det fysiska återstår och kan aldrig fullt repareras utan sprider sina verkningar från led till led.“

Schmitter log och fattade sin fästmö's hand. "Du är ju en professor. Det visste jag ej om. När slog du dig på så grundliga studier?"

"Bah, min Artur! Man behöfver ej vara professor för att tänka sig in i ett och annat, och tankefrihet hafven I, nu ändtligen, beviljat oss. Derför få ni ock ursäkta om vi ett litet grand titta i edra kort. Jag skulle dock icke för allt i verlden vilja uppträda med professors-skylt inför någon enda mer än dig, min älskade! som måste höra alla mina tankar. Jag vet ej osmakligare än lärda unga damer, de tyckas mig hafva brutit med allt hvad qvinnan bör sätta främst; men att tänka och känna, verka och inverka deri vi förmå och förstå, det är en annan sak."

"Nåväl! hvad vill du att man skall göra?" sade han, synbarligen endast för nöjet, att få höra sin fästmö ytterligare utveckla ämnet och säker, att deri återfinna sina egna åsigter.

"Och det frågar du som sjelfmant erkänt, att du förebrår dig Leonards öden såsom en följd af för litet eftersyn och omsorg, under hans vistelse i din tjenst. Du, som har det mest öppna fält, för att åtminstone gifva ett värdigt exempel. Ingenting i verlden är väl enklare, min käraste vän! än anse sina kontorister såsom bröder och då låter man dem icke förfalla på detta sätt."

"Nå, än sedan! Hvad hjälper det?" Schmitter såg nästan litet skalkaktig ut, då han



sade detta. Elise observerade ej detta utan fortsatte:

“Bröder lemna man inte vind för våg mitt ibland blindskären.”

“Hvad skall man dock taga sig till med dem? I huset är ej rum för dem, äfven om man har god plats i hjertat.”

“Och det påstår du, som har en praktvåning på tio rum, hvilka stå obegagnade utom en och annan dag, då der är stort kalas!”

“Ja, men äfven om du vill inlogera dem i praktrummen emellan kalasen, hvar skola de blifva af dessa dagar? Eller hvar vill du taga emot din societet?”

“Societeten bör lemna rum för pligt och människokärlek. Denna fråga är på en gång ett barmhertighetsverk och en skyldighet mot menskligheten att behjerta, den är lika makt-påliggande som någon annan. Vill man bota ett ondt måste yxan sättas till trädets rot och att härvidlag behöfde verkas, allt hvad menskliga krafter förmå, det synes i flera rigtningar, ja, i hvilken rigtning man än kastar ögat tror jag! Låt mig se. — Din invändning eggas mig verkligen att gå så långt, i försvar eller bevisning af mitt påstående, jag förmår och vida längre än jag ämnat, men jag slutar ej förr än du gifvit mig rätt, min vän!

Låt mig se! Jag begynner med alla de blaserade män inom den högre societeten, som lärt sig förakta lifvet, innan de hunnit

dess medelpunkt och gå missnöjda med sig sjelfva och andra — såväl som allting, breda otrefnad omkring sig, hvart de komma och allra mest/i hemmen.

Så hafva vi alla "afsigkomna" inom medelklassen hvilka, om de öck någorlunda hjälpligt krafva sig fram i verlden, dock ej hunnit till hälften af det människovärde eller den lycka, hvartill de blifvit utrustade.

Vidare alla dem från skilda klasser som begå bedrägerier i stor skala hvilka jaga dem från hem, familj, fosterland, sedan de förverkat allmän aktning och dragit äfven andra människor i ekonomiska bekymmer.

Ytterligare ur handverksklassen alla de kringstrykande, försupne och eländiga gesäller, hvilka svärma omkring i hela vårt land. — Betänker man så huru mycken familjesorg, hur många tårar som vattna vägen der dessa fyra kategorier stryka fram på den stora allmänning, hvars utgångspunkt är ynglingåren; så må det erkännas att mycket borde vara annorlunda i behandlingen af de gossar eller unga män som sysselsättas för vårt arbete." — Elise tystnade och såg på sin fästman, hvilken nu såg något förvånad ut. — Vål visste han, att Elise tänkte ganska allvarligt och ofta djupare än han, men det hon nu sagt kom likväl som en stor öfverraskning. Hans svar blef dock helt lakoniskt.

"Låt mig för roskull höra hur du skulle hafva lust att rangera inom vårt blifvande,



gemensamma hus, med rum, kontorister, societeter, ty vi skola ju ibland se folk hos oss?"

"Ja, naturligtvis, ibland. Jo, så här har jag tänkt det kunde gå an: Kontoristerna sätter jag efter detta i främsta rummet, såsom husmoder åligger det mig att främst tänka på dem som bäst behöfva omtänka förstår du? Elise log och såg skalkaktigt på sin fästman — alltså inqvarteras de i smårummen, nästintill ditt enskilda arbetsrum. De äta och tillbringa aftnarne med oss, antingen i lilla förmaket intill matsalen eller uppe salongen, hvilket du tycker är bäst."

"Men Elise, min engel! hvad tror du verlden skall säga härom och hvad skola herrar kontorister sjelfva säga, det blir ett tvång för dem."

Verlden stiftar inga lagar för vår lilla verld, den må spärra upp ögonen och förvånas, jag vill råda dem taga bjelken ur ögonvrån så se de bättre. Låt dem säga hvad de behaga, vi handla blott rätt och den fyllda pligten blir solen på vårt firmament. Kontoristerna skola vi bemöta vänligt och förtroligt, bereda dem trefnad med lektyr, musik m. m. De skola väl i början finna sig främmande, men ett treffigt hemlifs behag måste snart draga dem till sig och göra dem nöjda. Jag är öfvertygad derom! Blir någon affällig måste vi anlita alla medel att omvända denne, blir det omöjligt får den affällige flytta. Det faller af sig sjelf att de måste hafva förströelser,

derför följa de oss på teatern o. d. nöjen, äro med då vi hafva sällskap hemma, hvarigenom de komma med i andra familjer.“

“Men, invände Schmitter åter, skall det ej genera dig, det här? De äro sällan särdeles angenäma sällskapsmenniskor.“

“Det tror jag alls inte och det är väl egentligen blott en inbillning eller i följd af gamla inskränkta bruk att man skall vara generad af hvarandra, hvilket åter varit en följd af den prydhets och osannhet i umgänget som hittills varit ett herrskande mode. Nu mera är sådant alldeles öfverflödigt, man visar sig som man är, talar som man tänker och derigenom hafva och gifva dubbelt mera trefnad. Desutom skall aldrig något genera mig som jag klart inser vara min pligt. Äro dina kontorister obehagliga, vill jag ej vara ofördragssam utan bemöda mig om att få dem bättre. Det beror så otroligt mycket på den närmaste omgifningen och tonen i hemmet, huru ungdomens sätt att vara blir och du skall få se att våra ynglingar måste taga intryk af ditt eget väsende, då de komma i tillfälle se det äfven utom affärlifvet.“

“Låt så vara då! Vi kunna försöka, då du så önskar. Vi kunna det, men så är det ej med alla: t. ex. dem som hafva smärre tillgångar . . .“

Elise afbröt honom med en skymt till otålighet.

“Dina svårigheter tyckes mig gå väl långt.



Artur! Tror du verkligen, att kontoristerna blifva dyrare derigenom att de bo och äta hos sina principaler. De kunna väl i alla fall ej bo som fåglarne, under himmelees fäste, äta måste de ju äfven och intetdera lemnas dem gratis utomhus. Deras löner få ju minskas i proportion och om principalerna hyra större lokaler och köpa mera matvaror så hafva de det uppe igen genom lägre kontant aflöning. Nej, min bästa vän! det är endast människokärlek som brister, inga andra öfvervinneliga hinder gifves till. Det är min öfvertygelse.“

Schmitter omfamnade sin fästmö, ett obeskripligt lyckligt leende låg öfver hans drag och han sade med innerlighet: “Tack, min Elise! just så har jag tänkt att vi borde handla, men ehuru jag väl känner din högsinhet, hyste jag några betänkligheter vid att proponera detta. Jag är nu utesägligt lycklig öfver att du kommit till samma resultat genom din egen tankepröfning, ditt eget omdöme. Ja, vi skola visa ett exempel, jag vill så gerna tro att det kan blifva fruktbarande, åtminstone skola från oss ej utgå flere ynglingar om hvilka man kan säga att de fallit genom saknad af familjelifvets inflytande eller broderligt stöd.“

“Tack, Artur! men ett dessutom måste du lofva mig: tveka aldrig att fordra min medverkan i hvad du anser bör vara! Ännu en sak. Hvad skola vi göra för Leonard? Jag

önskar verkligen att han vore hos oss. Du måste äntligen skriva och säga honom det och och ifall han åter kommer i någon fara, tag honom då åter hit, så hjälpas vi åt att bevara honom.“

“Gud välsigne dig för dessa ord, Elise. Ja, jag vill säga honom den helsningen från dig. Det skall öfvertyga honom om att du förlåtit honom och om det behöfves någon hjälp, vill jag gifva den så mycket hellre som jag, noga räknadt, kanske har större skuld i hans fall, än han sjelf.“

---

Några veckor efter Schmitters och Elises bröllop erhöll Leonard ett bref från sin forne principal, som kom hans hjerta att klappa af stridiga känslor. Det var ett bref så ömt, broderligt, nästan afbedjande att alla känslans strängar anslogs deraf. Bland annat af dess innehåll var äfven en önskan att Leonard ville “låta honom blicka in i hans lif och läsa i hans själ, nu och allt framgent, på det att han måtte kunna deltaga i allt hvad som rörde honom.“

Derjemte framförde han sin hustrus helsning samt tolkade deras hemlif.“ Måhända är det bäst för dig der du nu är, men möta dig vidriga skiften, kom då! Ej som tjenare utan som vän, ty så anse vi dem som arbeta hos oss.“ Så slutades brefvet.



Leonards svar härpå blef hvad man kunde vänta af en person i hans ställning och med hans varma natur. Återvända ville han ej förrän längre fram, då han förvärfvat sig medel att återlemna hvad han orättvist tillagnat sig samt vunnit tillräcklig sjelfaktning för att ej behöfva rodna öfver sig sjelf. "Jag ville utsägligt gerna hinna med detta medan min mor lefver och få återse henne då." Så slutade han.

En dag erhöll Schmitter bref ifrån Östlind, hvilken berättade att den falske anklagaren blef häktad samma dag han ernat taga ut hyrning för sig och det fromma lam, han utsett till sitt offer. Sedermera rymde han och har troligen rest till Amerika, han också, sedan han en natt varit inne hos sin fästmö och lockat henne gifva sig af sin fars inneiggande penningar, hvilka varit ämnade till hennes hemgift. Han hade föregifvit att penningarne skulle friköpa honom från anklagelsen och att de sedan kunde gifta sig. I en stund af nedslagenhet hade han förut erkänt för Östlind, att han var mycket rusig då han angaf Elise för stölden och ej visste hvad han sade utan blott repeterade hvad någon hviskat i hans öra, han mindes ej ens hvem denne var, men sedan han blifvit nykter, vågade han icke återtaga detsamma af fruktan för lagens straff, jemte andra intressen. "Men hur kunde du hafva hjerta att låta en oskyldig skylta som tjuf!?" hade Östlind frågat.

“Det rörde mig ej, sade han, hvar och en är sig sjelf närmast.”

Tre år voro förflutna. De hade för Schmitter burit endast ökad lycka. Alla hans företag kröntes med framgång och allt hvad Elise hoppats och förespegladt sin fästman, angående införandet af kontoristerna inom deras krets i hemmet, visade bästa följder.

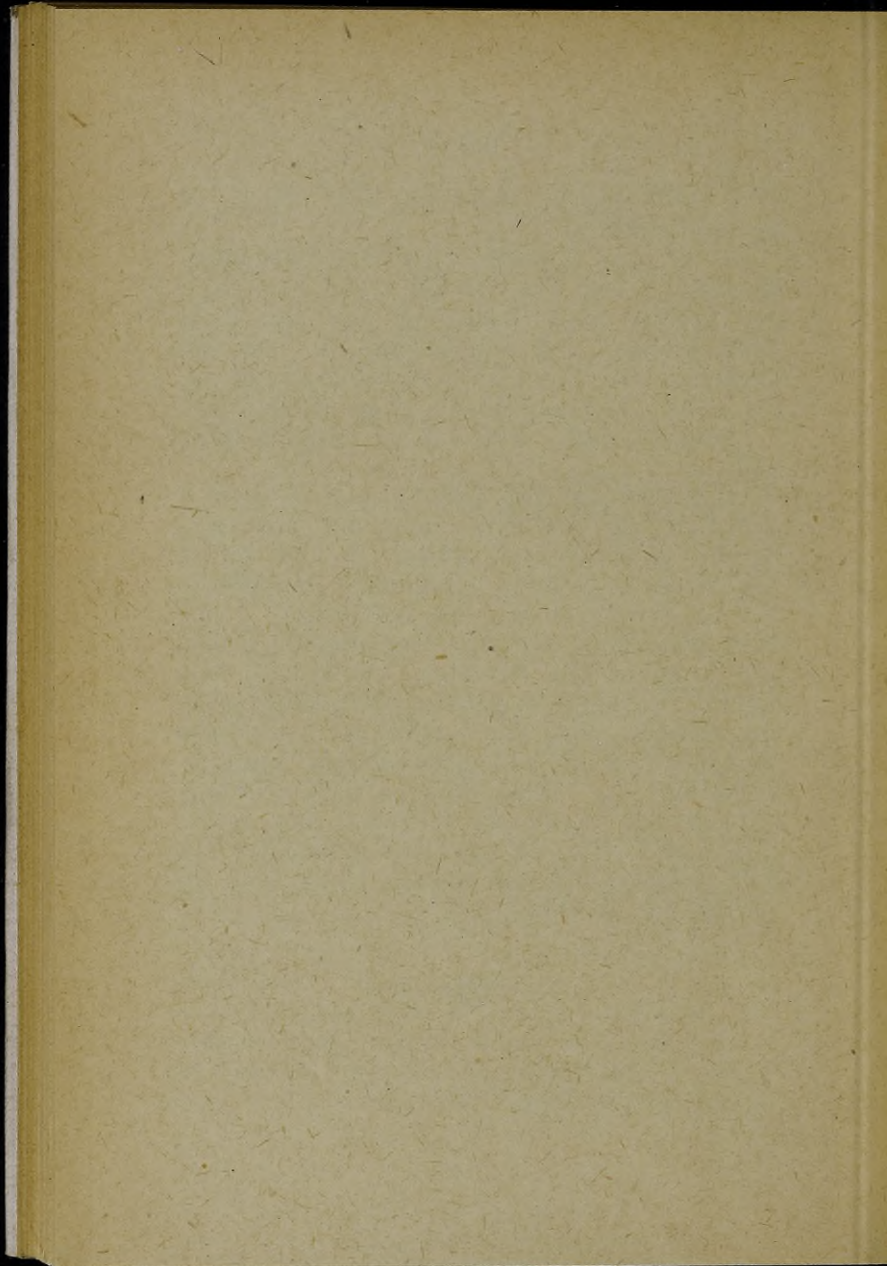
Leonards sista bref var af följande innehåll:

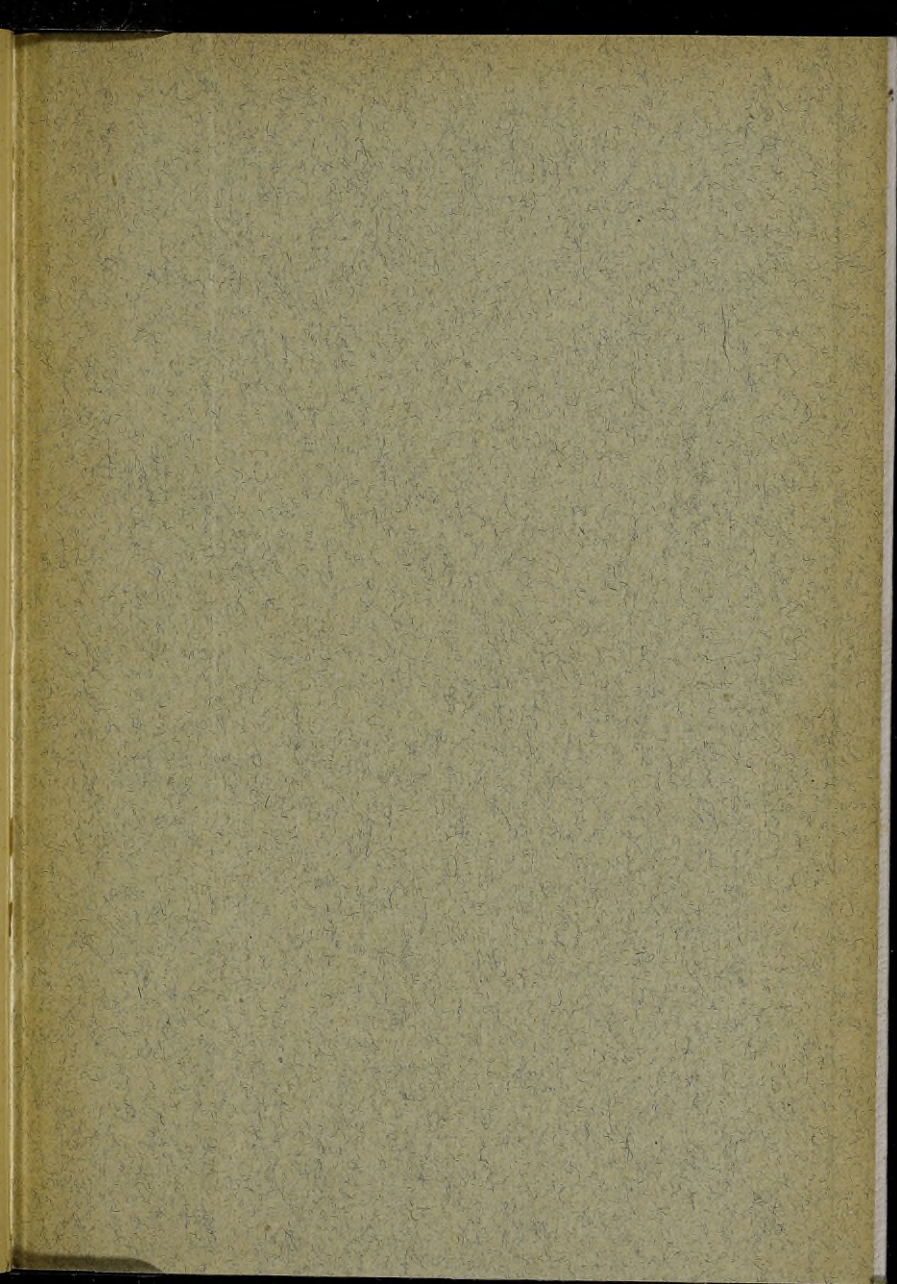
“Hvarmed har jag förtjenat min lycka? I går blef jag förlofvad med min principals dotter, en förtjusande flicka. Hennes far är den mest betydande delegaren i den fabrik, vid hvilken jag hela tiden haft plats. I och med detsamma blir jag kompanjon i firman och kommer till rikedom. Då vi firat vårt bröllop, hvilket blir ganska snart, kommer jag till Sverige med min hustru, för att besöka min mor och jag kan gerna tillägga: min bror. ty så har min fordne principal blifvit för mig.

“Jag har ingalunda förtjenat min lycka, men vill försöka att göra det hädanefter och helt visst är det min moders böner, som utverkat den af Gud.”











Pris 75 öre.

UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND



15000

401005028